

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.

Western Balkans

TRANSFOBIJA I HOMOFOBIJA U SRBIJI | 2024

Izveštaj o incidentima motivisanim mržnjom
prema LGBT+ osobama u Srbiji u 2024. godini

IZVEŠTAJ

IMPRESUM e-publikacija:

Autori:

Nikola Planojević i Bojan Lazić

Izdavač:

Friedrich Naumann Foundation for Freedom
Western Balkans
Bulevar kneza Aleksandra Karađorđevića 13/A8
11000 Beograd, Srbija

Tel.: + 381 11 3066 824

westbalkan@freiheit.org

www.freiheit.org/western-balkans

 /@FNFWesternBalkans

 /@fnfwesternbalkans

 /@FNFWesternBalkans

Dizajn i prelom:

Katarina Đulić

Prevod:

Milica Gudović

Štampa:

Zeppelin Pro

Tiraž:

150

Mesto:

Beograd

Štampano:

Avgust, 2025

Copyright © 2025

Sva prava Friedrich Naumann Foundation for Freedom su zadržana

Ova publikacija je deo informativnog sadržaja Friedrich Naumann Foundation for Freedom i podržana je sredstvima Ministarstva spoljnih poslova Savezne Republike Nemačke. Nijedan deo ove publikacije ne sme se kopirati, reprodukovati, ili distribuirati bez prethodne pismene dozvole izdavača ili vlasnika autorskih prava. Ova publikacija je dostupna besplatno i nije namenjena prodaji. Ona ne sme biti korištena niti od političkih stranaka, niti od strane učesnika u izbornom procesu u svrhu izborne propagande. Ova publikacija odražava mišljenje autora, a ne nužno stav **Friedrich Naumann Foundation for Freedom**.

SADRŽAJ

O DA SE ZNA!	5
TABELA SKRAĆENICA	6
REČNIK POJMOVA	7
KLJUČNI REZULTATI	13
UVOD	14
TEORIJSKI OKVIR	18
PRAVNI OKVIR	20
METODOLOGIJA	22
PROSTOR	25
POVREDA	31
MOTIV	34
PRIJAVA	40
OPISI INCIDENATA IZ MRŽNJE	45
STUDIJA SLUČAJA: ANDREJ OBRADOVIĆ	72
INDEKS TABELA I GRAFIKONA	75
REFERENCE	77

1

O DA SE ZNA!

Da se zna! nastoji da stvori efikasniji sistem zaštite od protivpravnog postupanja motivisanog homofobijom i transfobijom u skladu sa međunarodnim standardima. U skladu s ovim ciljem, poslednjih osam godina vršimo monitoring slučajeva zločina iz mržnje i diskriminacije počinjenih nad kvir osobama. Pored toga, posvećeni smo osnaživanju kvir zajednice kroz pružanje pravne i psihološke podrške, kao i kroz kontinuiranu saradnju sa nadležnim institucijama.

2 TABELA SKRAĆENICA

ESLJP	Evropski sud za ljudska prava
ZZD	Zakon o zabrani diskriminacije
KZ	Krivični Zakonik
OCD	Organizacija civilnog društva
ODIHR	Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i kooperaciju
SORI	Seksualna orijentacija, rodni identitet i izražavanje
SORIPK	Seksualna orijentacija, rodni identitet i izražavanje, polne karakteristike

3

REČNIK POJMOVA

Aseksualan_a

Pridev koji opisuje osobe koje ne doživljavaju seksualnu privlačnost (aseksualne osobe). Osoba takođe može biti i aromantična, što znači da ne doživljava romantičnu privlačnost.

Bifobija

Netolerancija, odbojnost i predrasude prema biseksualnim osobama.

Biseksualanost

Biseksualna osoba je ona koju privlače osobe istog i suprotnog pola, odnosno istog i drugog roda u fizičkom, emotivnom i romantičnom smislu. Biseksualne osobe tokom života mogu da doživljavaju varijacije u tome koji ih rod i u kojoj meri privlači.

Gej

Pridev koji se koristi za opisivanje osoba koje privlače pripadnici istog pola, odnosno roda u fizičkom, emotivnom i romantičnom smislu (gej muškarci, gej osobe). Iako se koristi i za žene, za njih je poželjnija upotreba imenice lezbejka (pridev je: lezbejski). Treba izbeći upotrebu prideva „homoseksualan_a“, koji mnogi gejevi i lezbejke smatraju anahronim i uvredljivim.

Govor mržnje

Oblici izražavanja koji su motivisani neprijateljstvom, ili demonstriraju i/ili ohrabruju neprijateljstvo prema određenoj grupi. Pošto govor mržnje može ohrabriti ili pratiti zločine iz mržnje, ova dva koncepta su međusobno povezana.

Uništavanje imovine

Svaki napad usmeren ka uništavanju imovine koji nije opasan po život. To podrazumeva i ispisivanje uvredljivih slogana ili simbola, lepljenje nalepnica ili plakata, grafite ili bilo koju drugu štetu na imovini.

Dokumentovanje

Pojam dokumentovanja može imati različita značenja u zavisnosti od geografskog konteksta i/ili polja na kojem se primenjuje. Važno je naglasiti da je dokumentovanje proces koji uključuje različite korake, koji mogu varirati u zavisnosti od cilja dokumentovanja. Uopšteno, dokumentovanje je proces organizovanja i klasifikacije prikupljenih podataka tako da su oni dostupni kratkoročno i dugoročno. To podrazumeva kategorizaciju prikupljenih podataka prema određenim kriterijumima (kao što su profil prebroditelja_ki/počinitelja_ki, kategorije incidenata, pokazatelji predrasude). Dokumentovanje čini podatke dostupnim i pruža mogućnosti za analizu. Analiziranje podataka uključuje obradu statističkih podataka i izradu grafikona i tabela, kako bi učinili rezultate što vidljivijim. Dobro dokumentovanje je osnova za dobro izveštavanje i diseminaciju prema relevantnim akterima (državnim organima, evropskim/međunarodnim institucijama, institucijama za ljudska prava itd.), koji mogu preduzeti dalje radnje. Dobro dokumentovanje se može koristiti i za kreiranje efikasnih alatki za zagovaranje, koje podržavaju promenu stavova.

Evidencija incidenata motivisanih mržnjom

U kontekstu beleženja incidenata motivisanih mržnjom, ovaj pojam znači da policija ili organizacije civilnog društva vode evidenciju ili zapisnik o svim pretrpljenim i prijavljenim zločinima/incidentima nastalim iz mržnje. To podrazumeva beleženje ključnih informacija koje se odnose na ove incidente, npr. kada se nešto dogodilo i opis događaja.

Zločin iz mržnje

Zločini iz mržnje predstavljaju krivična dela motivisana predrasudama prema određenim zajednicama. Oni se mogu zasnivati, između ostalog, na rodnom identitetu i seksualnoj orijentaciji.

Zločin iz mržnje sadrži dva različita elementa:

- to je delo koje predstavlja krivično delo prema krivičnom pravu, bez obzira na motivaciju počinitelja_ke, i
- to je delo pri čijem izvršenju počinitelj_ka postupa na osnovu predrasuda.

Stoga, počinitelj_ka zločina iz mržnje bira prebroditelja_ku na osnovu pripadnosti ili percepcije da prebroditelj_ka pripada određenoj grupi. Tamo gde zločin podrazumeva štetu nad imovinom, imovina se bira zbog njene povezanosti sa prebroditeljem_kom i može uključivati mesta okupljanja zajednice, vozila ili mesta stanovanja.

Interseks

Sveobuhvatni termin koji se odnosi na sve osobe rođene sa reproduktivnim organima i/ili hromozomima (polnim karakteristikama) koji se ne mogu klasifikovati kao isključivo muški ili ženski. Ove varijacije se neretko klasifikuju pod varijacije u polnom razvoju. Treba izbegavati upotrebu anahronog i uvredljivog termina „hermafrodit“. Iako su neki ljudi rođeni kao interseks osobe, oni mogu takođe biti i transrodne osobe. Ovo su odvojene pojave i ne treba ih mešati.

Incidenti motivisani mržnjom

Termin opisuje radnje motivisane predrasudama koje se kreću od onih koje su samo uvredljive do onih koje predstavljaju krivična dela. Iako incidenti motivisani mržnjom ne uključuju uvek zločine, takvi incidenti često prethode, prate ili pružaju kontekst za zločin iz mržnje.

Kvir

Pridev kojim najčešće sebe opisuju osobe čija seksualna orijentacija nije strejt i/ili čiji rodni identitet nije u skladu sa polom koji im je pripisan na rođenju (npr. kvir osobe ili kvir žene). Ove osobe tradicionalne termine kao što su lezbejka, gej i biseksualac_ka vide kao ograničavajuće ili kao previše povezane sa rasprostranjenim kulturološkim konotacijama koje se na njih lično ne odnose. Nekada se ovaj termin smatrao pogrdnim, ali ga je u savremenom kontekstu deo zajednice preuzeo i „pročistio“ od negativnih konotacija, ali i dalje nije univerzalno prihvaćen termin unutar LGBT+ zajednice. Kada se na kraju LGBT akronima pojavljuje i Q, to uglavnom označava pojam kvir (eng. queer), mada ređe označava i ljude koji još istražuju i ispituju svoju seksualnost i/ili rodni identitet (eng. questioning). Termin „kvir“ se u kontekstu ovog izveštaja koristi kao krovni pojam za sve osobe različite seksualne orijentacije od heteroseksualne i/ili različitog rodnog identiteta i izražavanja od cisrodnog, te ga, kao takvog, u ovom kontekstu treba razlikovati od gore navedene upotrebe termina.

LGBT+

Akronim za lezbejke, gej, biseksualne, transrodne i sve ostale osobe čija je seksualna orijentacija drugačija od strejt i/ili rodni identitet drugačiji od cisrodnog.

Lezbejka

Žena koju privlače druge žene u emotivnom, fizičkom i romantičnom smislu.

Monitoring

Široki termin koji opisuje aktivno prikupljanje, verifikaciju i korišćenje informacija po pitanjima ljudskih prava u određenom vremenskom periodu. Praćenje ljudskih prava uključuje praćenje i prikupljanje informacija o incidentima i događajima (izbori, suđenja, demonstracije itd.). Monitoring uključuje vremensku komponentu jer se generalno dešava u dužem vremenskom periodu. U kontekstu zločina iz mržnje, svrha monitoringa je dokumentovanje nasilja motivisanog mržnjom i skretanje pažnje vlasti ili međunarodnih organizacija na kršenje ljudskih prava. Na kraju, monitoring ima za cilj da prikupi dovoljno dokaza o zločinima iz mržnje kako bi se ubedila vlast i javnost da nešto treba učiniti kako bi se poboljšalo stanje ljudskih prava ugroženih grupa. Monitoring se takođe vrši i kako bi se osiguralo da se predstavnici vlasti pridržavaju zakona, smernica ili sporazuma. Takođe, monitoring može prikazati trendove tokom vremena.

Percepcija prebroditelja_ke

Percepcija prebroditelja_ke (ili svedoka_inje) je odlučujući faktor u određivanju da li neki incident treba istražiti kao incident motivisan mržnjom. Nijedna pretpostavka u pogledu nedostatka motivacije kao uzroka incidenta ne bi trebalo da spreči prijavljivanje incidenta kao incidenta motivisanog mržnjom ako prebroditelj_ka ili svedok_inja ukaže na mogućnost takvog sagledavanja. Prebroditelj_ka homofobičnog ili transfobičnog zločina iz mržnje ili incidenta ne mora biti pripadnik_ca kvir zajednice. Na primer, heteroseksualna osoba koja je verbalno zlostavljana pri izlasku iz gej bara ima svako pravo da pomisli da je napad motivisan homofobijom, iako ona sama nije deo kvir zajednice. Odlučujući faktor leži u percepciji prebroditelja_ke ili svedoka_inje.

Pokazatelji predrasude

Kriterijumi koji mogu pomoći stručnjacima za sprovođenje zakona u određivanju da li je neki incident počinjen iz mržnje. Ovi kriterijumi nisu sveobuhvatni i svaki slučaj mora biti ispitan u vezi sa konkretnim činjenicama i okolnostima.

Prebroditelj_ka homofobičnog ili transfobičnog incidenta motivisanog mržnjom
Prebroditelj_ka incidenta motivisanog mržnjom je osoba koja je pretrpela bilo kakav incident, koji ne mora predstavljati samo krivično delo, a koji prebroditelj_ka ili bilo koja druga osoba smatraju motivisanim predrasudama ili mržnjom na osnovu njegove_ne seksualne orijentacije, rodnog identiteta i/ili rodnog izražavanja. Termini „prebroditelj_ka” koriste se u tekstu kao zamena za termin „žrtva” ili „oštećena_i”.

Termin „prebroditelj_ka” je izabran kao najverodostojniji prevod engleske reči „survivor”, koji se često koristi umesto reči „victim”. Kroz ovu jezičku izmenu skreće se pažnja na aktivnu ulogu osoba koje su pretrpele nasilje i/ili diskriminaciju u borbi sa posledicama incidenta, koja je u nedovoljnoj meri istaknuta u terminima koji se dominantno upotrebljavaju za osobe koje su pretrpele nasilje i/ili diskriminaciju.

Sekundarna viktimizacija

Specifičan vid viktimizacije koji se dešava u situacijama u kojim osoba potraži zaštitu ili pravdu, a od nadležne osobe ili institucije umesto toga doživi ponovno nasilje ili diskriminaciju. Na primer, osoba ode u policijsku stanicu kako bi prijavila zlostavljanje na osnovu rodno identiteta, a od policijske službenice doživi trasfobične komentare i neprofesionalno ophođenje.

Transfobija

Netolerancija, odbojnost i predrasude prema transrodnim osobama.

Transrodnost

Pojmovi „transrodna osoba” ili „trans osoba” označavaju osobu čiji se rodni identitet ili rodno izražavanje razlikuju od pola koji je toj osobi pripisan po rođenju. Trans je krovni termin koji obuhvata raznolikost iskustava u okviru trans zajednice i funkcioniše kao odrednica za različite vrste trans identiteta. On se odnosi na transrodne žene i transrodne muškarce, ali i na sve necisrodne identitete, uključujući tu i nebinarne transrodne osobe, transpolne osobe, rodno kvir (eng. genderqueer) osobe, rodno fluidne, osobe koje se rodno ne konformiraju, osobe koje se poigravaju rodom, arodne, itd.

Fizički napad

- Svaki napad na osobu koji potencijalno može izazvati ozbiljnu fizičku povredu.
- Napad oružjem ili bilo kojim drugim predmetom koji može naneti povrede.
- Svaki fizički napad na osobu ili grupu, koji ne predstavlja pretnju njihovom životu i nije ozbiljan. Tu su uključeni blaži slučajevi napada.
- Neuspeli pokušaji napada usled samoodbrane ili bekstva prebroditeljke_a.
- Bacanje predmeta na osobu ili grupe, uključujući i slučajeve kada predmet promaši cilj.

Heteroseksualan_a

Pridev za osobu koju privlače osobe suprotnog pola, odnosno roda u emotivnom, fizičkom i romantičnom smislu. Takođe se koristi i izraz „strejt”.

Homofobija

Netolerancija, odbojnost i predrasude prema gejevima i lezbejkama.

Cisrodnost

Pojmovi „cisrodna osoba” ili „cis osoba” označavaju osobu koja nije transrodna, tj. osobu čiji je pol pripisan po rođenju u skladu sa njihovim doživljajem svog roda.

Coming out/autovanje

Celoživotni proces prihvatanja svog kvir identiteta i njegovog otkrivanja drugima. Autovana osoba ili osoba koja je aut (eng. out) svoju seksualnu orijentaciju i/ili rodni identitet otvoreno pokazuje u ličnom, javnom i profesionalnom životu.

4

KLJUČNI REZULTATI

Tokom 2024. godine počinjeno je i dokumentovano 105 incidenata motivisana SORI prebroditelja_ke, dok je seksualna orijentacija bila najčešći predmet predrasude.

Počinjeno je 16 fizičkih napada, od čega su fizičke povrede nanete prebrodteljima_kama u 11 incidenata.

Više od polovine incidenata dogodila su se u javnosti, u skoro jednakoj meri na otvorenim i u zatvorenim javnim površinama.

Najčešći pokazatelj predrasude bili su homofobičan i transfobičan rečnik, gestovi i ponašanje počinitelja_ki prilikom odigravanja incidenta.

Više od 80% dokumentovanih incidenata ostaje nevidljivo za policiju, tužilaštvo i sudove, a percepcija da incident nije vredan prijavljivanja jer se slične stvari stalno dešavaju jedan je od glavnih razloga za neprijavljivanje.

5 UVOD

Protekla godina još jedna je u nizu u kom se status kvir zajednice u Republici Srbiji nije poboljšao. Ni tokom 2024. godine nije usvojen Zakon o istopolnim partnestvima, nije usvojen Zakon o rodnom identitetu i pravima interseks osoba, a u vezi sa fokusom ovog izveštaja, još uvek nije razvijena ni centralizovana baza podataka o zločinima iz mržnje, čime bi se olakšalo praćenje i analiza zločina motivisanih homofobijom i transfobijom. U tom pogledu, **ovaj izveštaj predstavlja jedini izvor podataka o protivpranom postupanju prema kvir osobama na godišnjem nivou**, a Udruženje Da se zna! ostaje jedina organizacija koje već osmu godinu zaredom ovakve podatke prikuplja, obrađuje i objavljuje. Takvih incidenata tokom prethodne godine bilo je najmanje 105, koliko ih je naše Udruženje zabeležilo. Od posebne važnosti je slučaj napada na dve kvir osobe u stambenom prostoru od strane policijskih službenika i odbacivanje krivične prijave koje je usledilo, o čemu smo redovno obaveštavali javnost¹, a o čemu će biti više reči u posebnom delu ovog izveštaja. Dalje, godinu su obeležili i medijska hajka protiv našeg Udruženja i pokušaji zastrašivanja², nakon održanog protesta protiv policijske brutalnosti, koji smo organizovali u martu³. Posebno značajno je i zatvaranje Prajd Info Centra⁴, mesta koje je bilo prostor okupljanja, edukacije i druženja, ali i mesto koje je bilo meta čestih napada motivisanih predrasudama prema kvir zajednici.

1 N1 (2024), „Organizacija Da se zna! Policija upala u stan dve LGBT osobe, tortura trajala više sati“, dostupno na: <https://n1info.rs/vesti/organizacija-da-se-zna-policija-upala-u-stan-dve-lgbt-osobe-tortura-trajala-celu-noc/>

2 Da se zna! (2024) „Pokušaj zastrašivanja aktivista_kinja Udruženja Da se zna!“, dostupno na: https://dasezna.lgbt/pokusaj-zastrasivanja-aktivista_kinja-udruzenja-da-se-zna/

3 Radio Slobodna Evropa (2024) „U Beogradu protest protiv policijske brutalnosti nad LGBT+ osobama“, dostupno na: <https://www.slobodnaevropa.org/a/beograd-protest-policijske-brutalnosti-lgbt/32850457.html>

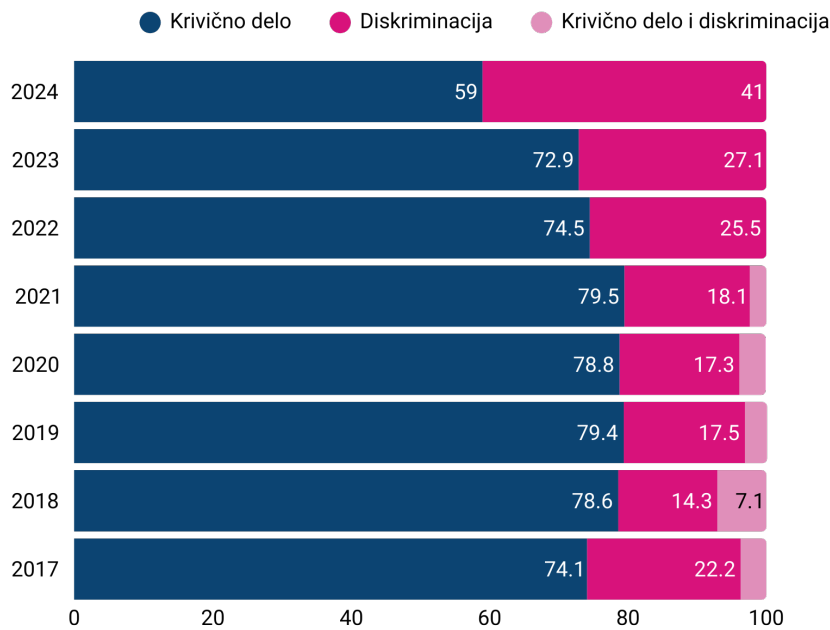
4 Vreme (2024) „Zatvara se Prajd info centar: „Održivost više nije bila moguća“, dostupno na: <https://vreme.com/drustvo/zatvara-se-prajd-info-centar-odrzivost-vise-nije-bila-moguca/>

Publikacija pred vama predstavlja izveštavanje o prikupljenim i obrađenim podacima za 2024. godinu i podeljena je na osam glavnih delova: teorijski okvir, pravni okvir, metodologija, prostor, povreda, motiv, prijava i opis najtežih oblika zločina iz mržnje. U uvodu se nalaze podaci o udelu zločina iz mržnje i diskriminacije u ukupnom broju incidenata motivisanih mržnjom. U metodolgiji se mogu naći podaci o izvoru prijave incidenata. Deo o prostoru obuhvata mesta i lokacije na kojima su se incidenti dogodili. Deo o povredi obuhvata tip povrede i posledice povrede koje su prebroditelja_ke pretrpeli tokom incidenata. Podaci o odnosu počinitelja_ki i prebroditelja_ki, targetiranom ličnom svojstvu i pokazatelje predrasude nalaze se u delu o motivu. Podaci o tome u kojoj meri su dokumentovani slučajevi prijavljeni, kojim institucijama, u kojoj fazi postupka se nalaze, kao i o razlozima za neprijavljivanje onih koji nisu prijavljeni mogu se naći u delu o prijavi. Na kraju, predstavljena je i studija slučaja gore pomenute policijske brutalnosti nad dve kvir osobe u njihovom stanu.

Tokom 2024. godine počinjeno je i dokumentovano **105 protivpravnih incidenata motivisanih SORI** prebroditelja_ke. Od ukupnog broja dokumentovanog protivpravnog postupanja, u 62 (59%) slučaja su izvršena krivična dela, a u 43 (41%) diskriminacija. I protekle godine je udeo diskriminacije bio manji nego udeo krivičnih dela u ukupnom broju incidenata, ali se taj udeo znatno povećao u odnosu na sve prethodne godine u kojima naše Udruženje vrši monitoring incidenata. Iako je udeo diskriminacije beležio blagi porast prethodnih godina, ovakav rezultat je do sada nezabeležen. Porast u 2022. i 2023. godini proizilazi iz tadašnje promene u metodologiji kada je i govor mržnje u javnom prostoru obuhvaćen kategorijom diskriminacije što u godinama pre 2022. nije bio slučaj. Slično tome, razlozi za ovakav trend u procentualnom udelu incidenata mogu se delom naći u činjenici da je naše Udruženje vršilo intenzivniji monitoring medija tokom prethodne godine, ali i u tome da se javna retorika prema kvir zajednici značajno promenila na gore. Izraženo u apsolutnim brojevima, ove godine zabeležen je 21 slučaj diskriminacije više nego prethodne (Tabela 2). Struktura dokumentovanog protivpravnog postupanja za 2024. godinu ukazuje na to da je diskriminacija kvir zajednice zabeležena u većoj meri nego prethodnih godina, ali i to da je ova vrsta incidenta u većoj meri prepoznata kao problem vredan prijave.

Protivpravno postupanje	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Krivično delo	74,1%	78,6%	79,4%	78,8%	79,5%	74,5%	72,9%	59%
Diskriminacija	22,2%	14,3%	17,5%	17,3%	18,1%	25,5%	27,1%	41%
Krivično delo i diskriminacija	3,7%	7,1%	3,2%	3,8%	2,4%	N/A	N/A	N/A

Tabela 1. Uporedni prikaz protivpravnog postupanja u procentima za period 2017-2024. godine

Grafikon 1. Uporedni prikaz protivpravnog postupanja u procentima za period 2017-2024. godine

Da se zna! je 2024. godine dokumentovao 21 incident motivisanih mržnjom više nego 2023. godine, ukupno 105, što predstavlja najveći broj zabeleženih incidenata u svih osam godina rada Udruženja na monitorngu. Ovo povećanje dovodi se u vezu sa gore pomenutom promenom prakse u monitoringu govora mržnje u medijima i na društvenim mrežama, ali ukazuje i na povećanu spremnost kvir osoba da incidente prijave našem Udruženju.

Protivpravno postupanje	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Krivično delo/prekršaj	20	33	50	41	66	70	62	62
Diskriminacija	7	6	11	9	15	24	23	43
Krivično delo/prekršaj i diskriminacija	N/A	3	2	2	2	N/A	N/A	N/A
UKUPNO	27	42	63	52	83	94	85	105

Tabela 2. Uporedni prikaz protivpravnog postupanja u apsolutnim brojevima za period 2017-2024 godine

6 TEORIJSKI OKVIR

Incidentima motivisanim mržnjom zbirno nazivamo zločine iz mržnje i druge povezane incidente poput diskriminacije. Uticaj i posledice incidenata motivisanih mržnjom sežu dalje od posledica koje trpe sami prebroditelji_ke. Kako svaka osoba ima zakonom prepoznata i zaštićena lična svojstva, bilo ko – i članovi_ce većinskih i članovi_ce manjinskih grupa – mogu da postanu mete incidenata motivisanih mržnjom.¹ Međutim, incidenti motivisani mržnjom se obično usmeravaju na članove_ce grupa koje su već marginalizovane, kao što je kvir populacija, i koriste se kao mehanizmi ugnjetavanja koji za cilj imaju da uspostavlja i potvrđuju hijerarhije u određenom društvenom poretku. Tako, prema istraživanju FRA, 17% pripadnica_ka kvir zajednice u Srbiji je pretrpelo fizičko ili seksualno nasilje u periodu od pet godina, dok je čak 41% pripadnica_ka kvir zajednice pretrpelo blaže zlostavljanje u periodu od godinu dana zbog toga što jesu ili zbog toga koga vole. Svaka druga kvir osoba u Srbiji izbegava određena mesta, a 80% istopolnih parova se nikada ne drži za ruke u javnosti iz straha od incidenata motivisanih mržnjom, što je porast u odnosu na 2020. godinu kada je taj rezultat iznosio 71%.² Prema tome, incidenti motivisani mržnjom predstavljaju produžetak homofobije i transfobije koje već prožimaju čitavo društvo. Štaviše, šteta koju incidenti motivisani mržnjom čine takođe uključuje i stvaranje osećanja straha u targetiranoj zajednici³, a imaju za posledicu i isključivanje, kao i stvaranje dodatnih prepreka u pristupanju pravdi.⁴ Iz ovih razloga, incidente motivisane mržnjom ne treba posmatrati kao niz izolovanih incidenata, već pre kao posledicu nedemokratske političke kulture u kojoj ostvarivanje prava zavisi od ličnih svojstava. Ova lična svojstva mogu biti: rasa, jezik, religija,

1 FRA (2024). LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges, str. 60.,

Dostupno na: <https://fra.europa.eu/en/publication/2024/lgbtiq-equality-crossroads-progress-and-challenges>

2 FRA (2020). A long way to go for LGBTI equality, Luxembourg: Publications Office of the European Union, str. 40-44, 26-27. Dostupno na: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf

3 Perry, B. (2001). In the Name of Hate: Understanding Hate Crimes. New York: Routledge.

4 Pawlak, P. (2022) Identifying and Understanding Barriers to Access to Justice for LGBTI People in Serbia. World Bank.

etnička pripadnost, rodni identitet, seksualna orijentacija, polne karakteristike, invaliditet i druge.⁵ Nasilje koje se vrši na osnovu seksualne orijentacije, rodnog identiteta, rodnog izražavanja (SORI) predstavlja srž zločina iz mržnje prema lezbejkama, gej osobama, biseksualnim osobama, i transrodnim osobama.⁶ Problem koji je naširoko prepoznat u akademskim i pravnim krugovima jeste da se incidenti motivisani mržnjom značajno manje prijavljuju i dokumentuju u poređenju sa incidentima kod kojih ne postoji predrasuda kao motiv.⁷ Ovaj problem je postao već toliko uvrežen da su neki počeli da govore o „tamnoj brojci” incidenata motivisanih mržnjom kada se govori o svim onim slučajevima koji ostaju neprijavljeni. Postoje i brojne prepreke koje ometaju sveobuhvatno dokumentovanje incidenata motivisanih mržnjom i obično se dele na dve kategorije: postoje faktori koji dovode do toga da slučajevi ne budu prepoznati kao slučajevi sa motivom predrasude (smanjeno prepoznavanje) i postoje okolnosti koje prebroditelje_ke sprečavaju da prijave slučaj policiji (smanjeno prijavljivanje). U stvari, prebroditeljima_kama incidenata motivisanih mržnjom je mnogo teže da prijave slučaj nadležnim institucijama nego što je prebroditeljima_kama incidenata kod kojih ne postoji predrasuda kao motiv. Zločini iz mržnje nad kvir osobama su posebno nasilni, a psihološka trauma s kojom se prebroditelji_ke suočavaju je veća i ozbiljnija od one s kojom se prebroditelji_ke drugih incidenata suočavaju. Ova saznanja su u skladu s uverenjem mnogih u akademskoj zajednici da su incidenti motivisani mržnjom mnogo teži od drugih i da onesposobljavaju prebroditelja_ku da dalje deluje i preduzme neophodne korake u cilju njihovog razrešenja.

Ovo je posebno tačno kada govorimo o incidentima motivisanim mržnjom koje su pretrpeli_e kvir prebroditelji_ke. Istraživanja koja su sprovedena u brojnim zemljama pružaju nam podatak da se incidenti motivisani homofobijom i transfobijom vrlo malo prijavljuju nadležnim institucijama.

Istraživanjem uzroka ove pojave, teoretičari i pravници su došli do saznanja da je u nekim kontekstima ovaj problem povezan sa odsustvom kriminalizacije incidenata motivisanih homofobijom i transfobijom, što dovodi do toga da su prebroditelji_ke demotivisani da prijave incident. Međutim, ovaj problem je prisutan i istrajava i u državama poput Srbije u kojima postoji zakonodavstvo kojim se prava kvir osoba štite i u kojima su kvir osobe pravno zaštićene od nasilja i diskriminacije, što nam govori da razlozi za smanjeno prijavljivanje slučajeva variraju.

5 Chakraborti, N., and Garland J. (2015) *Hate Crime: Impact, Causes and Responses*. London: Sage

6 Moran, L. J. (2015) "LGBT Hate Crime." U: N. Hall, A. Corb, P. Giannasi, and J. Grieve (ed.) *The Routledge International Handbook on Hate Crime*. New York: Routledge, str. 266-277.

7 Giannasi, P. (2014) "Policing and Hate Crime." U: N. Hall, A. Corb, P. Giannasi, and J. Grieve (ed.) *The Routledge International Handbook on Hate Crime*. London: Routledge, str. 331-342.

7 PRAVNI OKVIR

U kontekstu Srbije i krivično-pravnog okvira koji reguliše protivpravna postupanja motivisana predrasudom, kao i zaštite prebroditelja_ki incidenata motivisanih homofobijom i transfobijom, napredak predstavlja usvajanje Nacionalne strategije za ostvarivanje prava žrtava i svedoka krivičnih dela u Republici Srbiji za period 2020-2025. godine, kao i prateći Akcioni plan za sprovođenje Strategije. Zakon o Zabrani Diskriminacije (ZZD) donet je 2009. godine¹, čime je, pored ostalih ličnih svojstava, zabranjena i diskriminacija na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Najnovijim izmenama Zakona iz 2021. godine zabranjena je diskriminacija i na osnovu polnih karakteristika, s tim što se nejednako postupanje verskih lica i dalje ne smatra diskriminacijom. Akcioni plan za primenu Strategije za prevenciju i zaštitu od diskriminacije je istekao 2018. godine. Nova Strategija za prevenciju i zaštitu od diskriminacije za period od 2022. do 2030. godine i Akcioni plan za primenu Strategije za 2022. i 2023. godinu su doneti sa tri godine zakašnjenja 2022. godine.

U pogledu krivičnopravne zaštite, Zakonom o izmenama Krivičnog Zakonika (KZ), koji je usvojen 2012. i stupio na snagu 1. januara 2013., ustanovljen je institut zločina iz mržnje u KZ Republike Srbije kao obavezna otežavajuća okolnost za sva krivična dela definisana KZ². Odredba člana 54a je jedina obavezna otežavajuća okolnost, što je čini značajno drugačijom od olakšavajućih i ostalih otežavajućih okolnosti predviđenih članom 54 KZ, pod opštim odredbama optužbe. Cilj odredbe člana 54a, u skladu s relevantnim međunarodnim standardima, je strože izricanje kazne počiniteljima_kama i, u skladu s tim, jača pravna zaštita prebroditelja_ki zločina motivisanih homofobijom i transfobijom.

1 Zakon o zabrani diskriminacije, Službeni glasnik RS, br. 22/2009.

2 Član 54a Krivičnog zakonika, nazvan, „Posebna okolnost za odmeravanje kazne za krivično delo učinjeno iz mržnje” glasi:

Ako je krivično delo učinjeno iz mržnje zbog pripadnosti rasi i veroispovesti, nacionalne ili etničke pripadnosti, pola, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta druge osobe, tu okolnost sud će ceniti kao otežavajuću okolnost, osim ako ona nije propisana kao obeležje krivičnog dela.

U skladu sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), odredba člana 54a KZ treba se tumačiti tako da pruža pravnu zaštitu ne samo kvir osobama, već i osobama za koje se pretpostavljalo da pripadaju kvir zajednici, kao i onim osobama koje imaju stvarnu ili pretpostavljenu vezu sa kvir osobama¹. Isto tako, primena člana 54a se ne isključuje kada, pored motiva mržnje, postoje i drugi motivi koji se ne zasnivaju na predrasudama.²

Vrhovni kasacioni sud je utvrdio da je obaveza tužilaštva da u optužnom aktu kvalifikuje zločin kao zločin iz mržnje kako bi sud bio u poziciji da uzme u obzir otežavajuću okolnost pri donošenju presuda, a da pritom ne povredi prava okrivljenog_e.³ Prva presuda za zločin iz mržnje doneta je tek 2018. godine, a do sada je od strane sudova ova otežavajuća okolnost uzeta u obzir svega pet puta, iako Da se zna! svake godine dokumentuje na desetine incidenata motivisanih mržnjom prema kvir osobama.⁴

1 Škorjanec v. Croatia, zahtev br. 25536/14, presuda 28/0602017, paragraf 56.

2 Balazs v. Hungary, zahtev br. 15529/12, presuda 14/03/2016, paragraf 70.

3 Kovačević, M. (2019). Podaci, a ne zvona i praporci 2. Beograd: Udruženje Da se zna!.

4 Planojević, N., Lazić, B. (2024). Transforbija i homofobija u Srbiji 2023. Beograd: Udruženje Da se zna!.

8 METODOLOGIJA

Tokom 2021. godine Da se zna! je u saradnji sa ERA – savezom za jednaka prava LGBTI osoba i britanskom kvir OCD Stonewall razvila platformu You Are Heard za prijavu incidenata motivisanih transfobijom i homofobijom, a od 2022. godine dokumentujemo incidente prema upitniku koji je tom prilikom razvijen. Upitnik je dostupan na srpskom, engleskom, slovenačkom, albanskom, makedonskom i turskom jeziku, tako da je prijava postala pristupačnija za pripadnike_ce kvir zajednice koji ne govore srpski jezik. Tokom čitave protekle godine se kontinuirano promovisala prijava incidenata udruženju Da se zna! putem digitalnih medija: Facebook, X i Instagram. Pored toga, tokom čitave godine je vršen monitoring medijskog izveštavanja o pitanjima važnim za kvir zajednicu, kao i medijsko izveštavanje o incidentima motivisanim SORI prebroditelja_ki. Na taj način mediji predstavljaju kanal kroz koji se dobijaju informacije o incidentima govora mržnje i u manjem broju o diskriminatornim postupcima i zločinima iz mržnje. Prijava na platformi You Are Heard, putem koje prebroditelj_ke, svedoci_kinje, OCD i institucije mogu da prijave incidenta motivisane mržnjom sastoji se od pet koraka. Prvi obavezni korak pod nazivom “opšte informacije” uključuje zatvorena pitanja o tome u kojoj državi se slučaj dogodio, d’atumu prijave i godinama prebroditelja_ke, kao i davanje saglasnosti za obradu podataka. Drugi obavezni korak, pod nazivom “incident” sadrži zatvorena pitanja o vremenu i prostoru u kom se dogodio incident, vrsti incidenta, prebivalištu prebroditelja_ke, targetiranom ličnom svojstvu, posledicama, kao i dva otvorena pitanja o tome kako se odigrao sam incident, kao i o tome na koji način je incident uticao na osećaj bezbednosti prebroditelja_ke i šta bi nadležni organi mogli da učine da se prebroditelj_ka oseća bezbednije. Treći opcioni korak, pod nazivom “prebroditelj/prebroditeljka” sadrži zatvorena pitanja o tome da li je prebroditelj_ka bio_la sam_a ili deo veće grupe, SORIPK prebroditelja_ke, godinama, autovanosti, etničkoj pripadnosti, obrazovanju, statusu zaposlenja i uključenosti u život kvir zajednice.

1

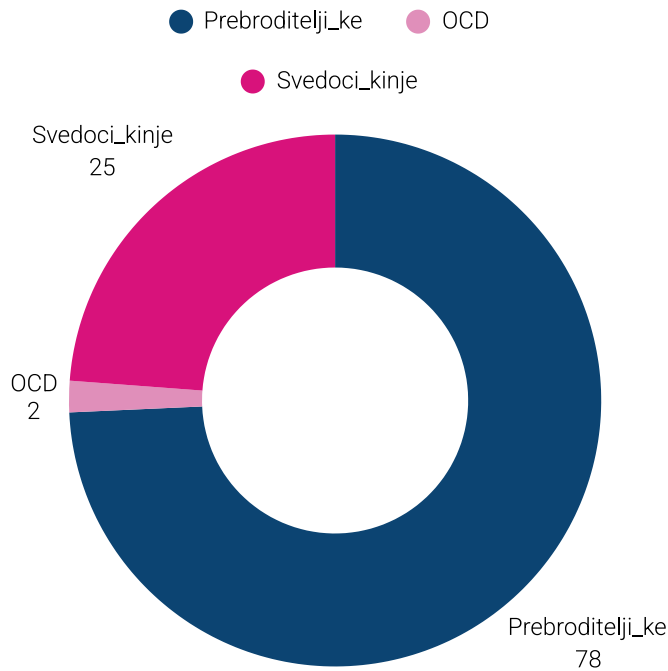
You Are Heard je regionalna platforma. Pored Srbije, na platformi se mogu ptijaviti incidenti počinjeni u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Kosovu, Severnoj Makedoniji, Crnoj Gori, Sloveniji i Turskoj, u kom slučaju prijava incidenata odlazi nadležnim OCD u datim državama.

Četvrti, opcioni korak, pod nazivom “počinitelj/počiniteljka” sadrži skup pitanja paralelnih onim iz trećeg koraka, samo u vezi sa počiniteljem_kom incidenta, sa tim da dodatno sadrži zatvoreno pitanje o njegovom_njenom odnosu sa prebroditeljem_kom, kao i otvoreno pitanje o eventualnim specifičnim obeležjima počinitelja_ke. Nažalost, zbog činjenice da su odgovori opcioni i nedovoljnog broja odgovora, podaci iz trećeg i četvrtog koraka su morali da se isključe iz izveštaja, izuzev podataka dobijenih iz pitanja o odnosu prebroditelja_ke i počinitelja_ke. Peti, obavezni korak, pod nazivom “prijavljivanje i druge informacije” sadrži obavezna i zatvorena pitanja o tome da li je i, ako jeste, kojim institucijama/ organizacijama incident prijavljen, kao i o razlozima za neprijavljenje ako slučaj nije prijavljen, i ostala pitanja koja su relevantna za stupanje u kontakt sa prebroditeljem_kom i pružanje podrške.

Analiza podataka prikupljenih tokom 2024. godine pokazuje da je saznanja o incidentima motivisanim mržnjom Da se zna! u 78 (74%) slučajeva dobio direktno od prebroditelja_ke, 22 (24%) od drugih OCD, a dva (2%) od svedoka_inja. Ni u jednom slučaju izvor informacija nisu bile nadležne institucije, kao ni mediji. U 2024. godini je distribucija incidenata prema izvoru informacija uglavnom ostala unutar vrednosti koje su zabeležene u prethodnih sedam godina, izuzevši podatke iz 2021. godine kada je izvor informacija za više od 90% incidenata bilo direktno od prebroditelja_ki. Takođe zabrinjava podatak da protekle godine nijedan incident nije zabeležen direktno iz medija, uprkos činjenici da Udruženje Da se zna! vrši kontinuirani monitoring medijskog izveštavanja o kvir zajednici. Ovakvi podaci dodatno ukazuju na promenu narativa srpskih medija o kvir zajednici.

Izvor informacija	Broj incidenata	Procenat
Prebroditelj_ke	78	74%
OCD	2	2%
Svedoci_kinje	25	24%

Tabela 3. Prikaz incidenata prema izvoru informacija u 2024. godini

Grafikon 2. Prikaz incidenata prema izvoru informacija u 2024. godini

Izvor informacija	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Prebroditelj_ke	88,9%	78,6%	80,9%	73,1%	92,8%	71,3%	72,9%	74%
Svedoci_kinje	0,0%	9,5%	17,5%	9,6%	3,6%	11,7%	10,6%	24%
OCD	11,1%	9,5%	0,0%	11,5%	2,4%	11,7%	11,8%	2%
Mediji	0,0%	2,4%	1,6%	5,8%	1,2%	5,3%	4,7%	0%

Tabela 4. Uporedni prikaz incidenata prema izvoru informacija za period 2017-2024 godine

9 PROSTOR

“...on je trčao do zgrade i zaključao vrata zgrade, ali su ti momci lupali na ista, uspeći su nekako da ih razbiju i da uđu u zgradu, potom su došli do našeg stana i lupali na vrata stana, drali se: „Pederu, pederčino!“ ...”

- Gej prebroditelj uznemiravanja u Beogradu

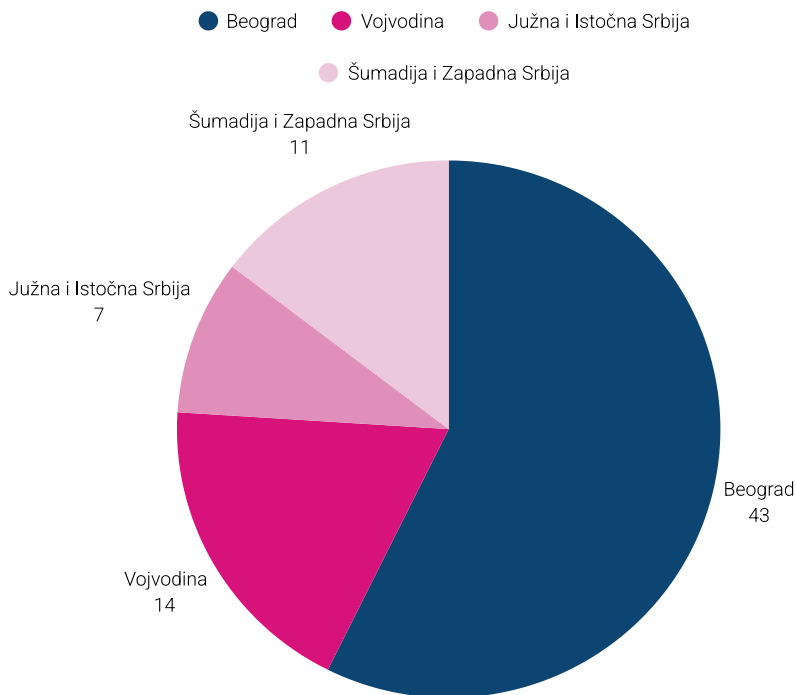
Metodološka napomena: U 2024. godini promenjen je način na koji se beleži lokacija incidenata - za incidente koji su se desili u medijima ili u onlajn prostoru nije se beležila lokacija (opština, oblasti, tip sredine), već ona ostaje „nepoznata“. Prethodnih godina, lokacija za ovakve incidente beležila se kao lokacija na kojoj se prebroditelji ke nalaze u trenutku kada se incident dogodio, a ukoliko ovo nije bilo poznato, beležila se lokacija sa koje se incident prijavljuje. Tokom 2024. godine, ukupno 30 (28,8%) incidenata je zabeleženo sa „nepoznatom lokacijom“ što odgovara broju incidenata koji su se desili u medijima ili u onlajn prostoru. Ovi incidenti neće biti uzeti u obzir kada se budu određivali procenti za lokacije gde su se incidenti dogodili kako bi podaci bili uporedivi sa prethodnim godinama. U tom smislu, procenti su prikazani od ukupno 75 incidenata za koje je lokacija zabeležena.

Prema tipu naselja, 68 (90,5%) incidenata je zabeleženo u urbanim, a sedam (9,5%) u ruralnim sredinama, što je slična raspodela kao ona iz 2023. godine. Ovi podaci ukazuju na to da se incidenti u ruralnim sredinama manje događaju ili su manje dostupni za evidentiranje od strane našeg Udruženja. Međutim, u 2024. (kao i u 2023.) zabeležen je trend smanjenja procenata evidentiranih incidenata u Beogradu i povećanja udela incidenata iz ostalih delova Srbije, kao i povećanje liste opština u kojima su incidenti zabeleženi. Tako je u Beogradu dokumantovano 43 incidenta (57,33%), u Vojvodini 14 (18,67%), Južnoj i Istočnoj Srbiji sedam (9,33%), a u Šumadiji i Zapadnoj Srbiji 11 (14,67%) incidenata.

Prema opštinama izuzev Beograda, sedam (9,33%) slučajeva je dokumentovano u Novom Sadu, u Kragujevcu tri (4%), u Nišu i Jagodini po dva (2,67%), a u Rumi, Subotici, Somboru, Kovinu, Pančevu, Zrenjaninu, Opovu, Aleksincu, Negotinu, Kuršumliji, Leskovcu, Prokuplju, Užicu, Čačku, Kruševcu, Kraljevu, Valjevu i Loznici po jedan (1,33%) incident.

Opština	Broj incidenata	Procenat	Oblast	Broj incidenata	Procenat
			Beograd	43	57.33%
Novi Sad	7	9.33%	Vojvodina	14	18.67%
Ruma	1	1.33%			
Subotica	1	1.33%			
Sombor	1	1.33%			
Kovin	1	1.33%			
Pančevo	1	1.33%			
Zrenjanin	1	1.33%			
Opovo	1	1.33%			
Niš	2	2,67%	Južna i Istočna Srbija	7	9.33%
Aleksinac	1	1.33%			
Negotin	1	1.33%			
Kuršumlija	1	1.33%			
Leskovac	1	1.33%			
Prokuplje	1	1.33%			
Kragujevac	3	4%	Šumadija i Zapadna Srbija	11	14,67%
Jagodina	2	2,67%			
Užice	1	1.33%			
Čačak	1	1.33%			
Kruševac	1	1.33%			
Kraljevo	1	1.33%			
Valjevo	1	1.33%			
Loznica	1	1.33%			

Tabela 5. Prikaz incidenata prema opštini i oblasti u 2024. godini

Grafikon 3. Prikaz incidenata prema oblasti u 2024. godini

Tip lokacije	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Glavni grad	66,7%	76,2%	74,6%	76,9%	59,0%	75,5%	68,2%	57,33 %
Ostali gradovi	29,6%	9,5%	15,9%	13,5%	35,0%	20,2%	24,7%	33,17 %
Manja mesta	3,7%	14,3%	9,5%	9,6%	6,0%	4,3%	7,1%	9,5%

Tabela 6. Uporedni prikaz incidenata prema tipu lokacije za period 2017-2024 godine

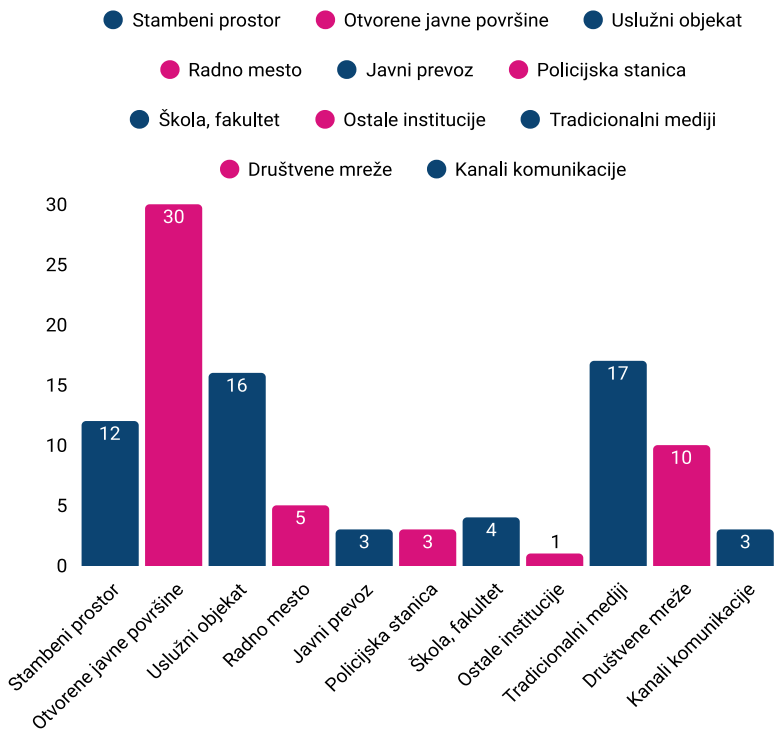
U javnoj sferi je zabeleženo 62 (59,6%) incidenta, od toga 30 (28,8%) na otvorenim javnim površinama, a 32 (30,8%) u zatvorenim javnim površinama: u uslužnim objektima 16 (15,4%), na radnom mestu pet (4,8%), u javnom prevozu tri (2,9%), a u institucijama osam (7,7%). Kada se radi o institucijama, u školama, odnosno na fakultetima zabeležena su četiri (3,8%) incidenta, policijskoj stanici tri (2,9%), i u ostalim institucijama jedan (1%) incident.

U privatnoj sferi zabeleženo je 12 (11,5%) incidenta, od toga u privatnom smeštaju 11 (10,6%), a u zajedničkom smeštaju (studentskom domu) jedan (1%) incident.

U medijima ili onlajn zabeleženo je 30 (28,8%) incidenata. 17 (16,3%) incidenata dogodilo se u tradicionalnim medijima, deset (9,6%) je zabeleženo u digitalnim medijima, a tri (2,9%) su se dogodila kroz komunikacione kanale. Svih deset incidenata zabeleženih u digitalnim medijima dogodilo se na društvenim mrežama.

Mesto	2022		2023		2024	
	Broj incidenata	Procenat	Broj incidenata	Procenat	Broj incidenata	Procenat
STAMBENI PROSTOR (PRIVATNA SFERA)	10	10,6%	10	11,8%	12	11,5%
Otvorene javne površine	38	40,4%	36	42,4%	30	28,8%
Uslužni objekat	6	6,4%	10	11,8%	16	15,4%
Radno mesto	5	5,3%	7	8,2%	5	4,8%
Javni prevoz	2	2,1%	6	7,1%	3	2,9%
Policajska stanica	4	4,3%	0	0%	3	2,9%
Zdravstvena ustanova	3	3,2%	1	1,2%	0	0%
Škola, fakultet	3	3,2%	2	2,4%	4	3,8%
Ostale institucije	0	0%	0	0%	1	1%
UKUPNO U JAVNOSTI	61	64,9%	62	72,9%	62	59,6%
Tradicionalni mediji	3	3,2%	1	1,2%	17	16,3%
Društvene mreže	11	11,7%	7	8,2%	10	9,6%
Vebsajt	5	5,3%	2	2,4%	0	0%
Kanali komunikacije	4	4,3%	3	3,5%	3	2,9%
UKUPNO U MEDIJIMA/ ONLINE	23	24,5%	13	15,3%	30	28,8%

Tabela 7. Uporedni prikaz incidenata prema mestu za period 2022-2024 godine

Grafikon 4. Prikaz incidenata prema mestu u 2024. godini

10 POVREDA

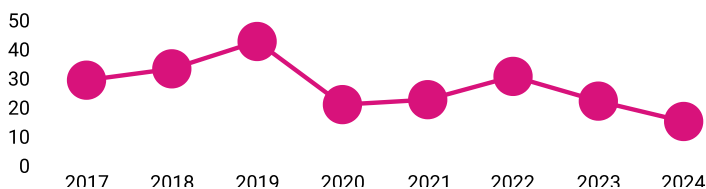
“Otišla sam u Jagodinu i grupa od 30 navijača mi je prišla i pretila ubistvom. Počeli su da ispituju moju seksualnost i okupili se oko mene. Srećom, uspjela sam da pobeegnem, ali se više ne osećam bezbedno”.

- Transrodna prebroditeljka pretnji u Jagodini

Iako većina slučajeva uključuje nekoliko vrsta povrede, klasifikovani su prema isključivo jednom, najtežem obliku povrede. Kada se radi o zločinima iz mržnje u 16 (15,4%) incidenata počinjeno je fizičko nasilje nad prebroditeljicama, što je za tri incedenta manje nego tokom 2023. godine. Dalje, dokumentovano je 15 (14,4%) pretnji, 27 (26%) slučajeva uznemiravanja, i tri (2,9%) slučaja uništavanja imovine. Kada se radi o diskriminaciji, institucionalna diskriminacija je zabeležena u pet (4,8%) slučajeva, u 11 (10,6%) slučajeva evidentiran je diskriminatorski postupak, a u 27 (26%) slučajeva govor mržnje, što je brojka koja beleži najveći rast u odnosu na broj incidenata iz 2023. godine.

Procenat fizički nasilnih incidenata	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	29,6%	33,5%	42,9%	21,2%	22,9%	30,9%	22,4%	15,4%

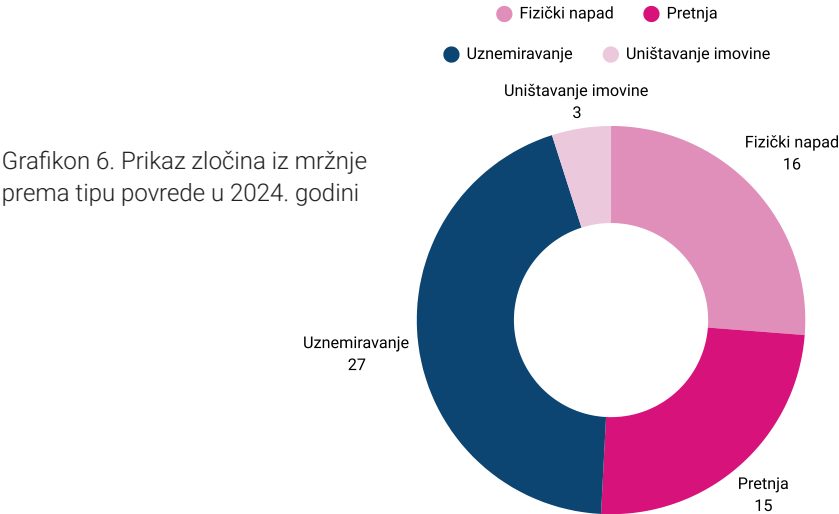
Tabela 8. Upporedni prikaz udela fizički nasilnih incidenata u ukupnom broju incidenata za period 2017-2024 godine

Grafikon 5. Upporedni prikaz udela fizički nasilnih incidenata u ukupnom broju incidenata za period 2017-2024 godine

Zločin iz mržnje	Broj incidenata	Procenat od svih zločina iz mržnje	Procenat od ukupnog broja incidenata
Fizički napad	16	26,2%	15,4%
Pretnja	15	24,6%	14,4%
Uznemiravanje	27	44,3%	26%
Uništavanje imovine	3	4,9%	2,9%
Ukupno	61	100%	58,7%
Diskriminacija	Broj incidenata	Procenat od sve diskriminacije	Procenat od ukupnog broja incidenata
Institucionalna diskriminacija	5	11,6%	4,8%
Diskriminacioni postupak	11	25,6%	10,6%
Govor mržnje	27	62,8%	26%
Ukupno	43	100%	41,3%

Tabela 9. Prikaz incidenata prema tipu povrede u 2024. godini

Psihička uznemirenost, kao jedina posledica pretrpljenog incidenta, pojavila se kod 92 (87,6%) prebroditelja_ke. Za njom slede fizičke povrede koje su bile posledica incidenta u 11 (10,5%) slučajeva. S obzirom na to da je dokumentovano 16 fizičkih napada, možemo zaključiti da je više od polovine fizičkih napada bilo veoma nasilno, s obzirom na to da su rezultirali fizičkim povredama prebroditelja_ki. Uništavanje imovine zabeleženo je u tri (2,9%) slučaja kao posledica incidenta.

Pretrpljene posledice	Broj incidenata	Procenat
Psihička uznemirenost	92	87,6%
Fizičke povrede	11	10,5%
Uništavanje imovine	3	2,9%

Tabela 10. Prikaz incidenata prema pretrpljenim posledicama u 2024. godini

11 MOTIV

“Ceo život slušamo kako nas mrze, a posle kažu kako imamo sva prava i kako hoćemo neka posebna prava koja drugi građani nemaju”.

- Kvir svedokinja govora mržnje u Beogradu

Za razumevanje motivacije za činjenje incidenta važne su i informacije o poznavanju, odnosno nepoznavanju, počinitelja_ke i prebroditelja_ke. U čak 80 (76,9%) slučajeva počinitelj_ka je bio_la nepoznat_a prebroditelju_ki. Od 21 (20,2%) slučajeva u kojima su se počinitelj_ka i prebroditelj_ka poznavali, u pet (4,8%) su u rodbinskom odnosu, a u po osam incidenata (7,7%) u poslovnom odnosu, odnosno samo poznanici_e. Ovi podaci govore da se napadi na kvir osobe najčešće dešavaju od stane osoba koje ih ne poznaju, ali ni da bliži odnosi kao što su rodbinski ili poslovni nisu sigurno mesto za kvir osobe.

Odnos sa prebroditeljom_kom		Broj incidenata	Procenat
Ne poznaju se		80	76,9%
Poznaju se		21	20,2%
	Rodbinski odnos	5	4,8%
	Poslovni odnos	8	7,7%
	Samo poznanici	8	7,7%

Tabela 11. Prikaz incidenata prema odnosu počinitelja_ki i prebroditelja_ki u 2024. godini

Grafikon 7. Prikaz incidenata prema odnosu počinitelja_ki i prebroditelja_ki u 2024. godini

Odnos	2022	2023	2024
Ne poznaju se	78,7%	88,2%	76,9%
Poznaju se	20,2%	11,8%	20,2%
Nepoznato	1,1%	0%	2,9%

Tabela 12. Usporedni prikaz incidenata prema odnosu počinitelja_ke i prebroditelja_ke za period 2022-2024 godine¹

¹ Poređenje je prikazano samo za prethodne dve godine zbog činjenice da se ova vrsta podataka beleži tek od 2022. godine

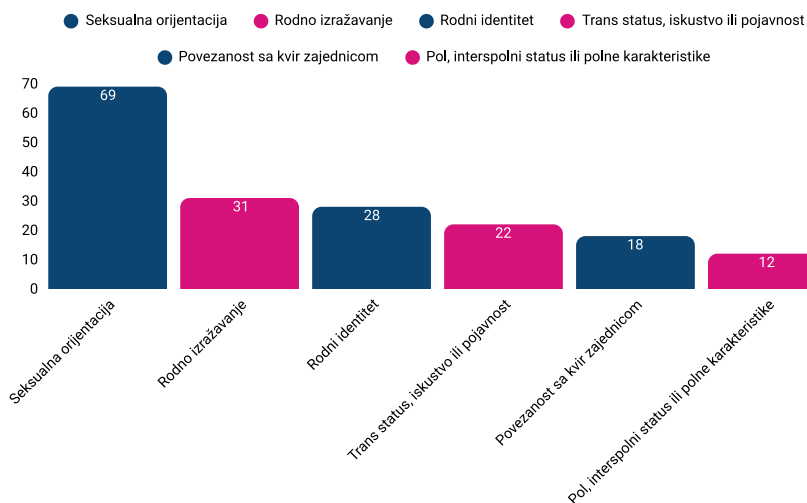
Kada se radi o distribuciji ličnih svojstava prema kojima je počinitelj_ka pokazao_la predrasudu pri izvršenju incidenta u 69 (66,3%) slučajeva to je bila seksualna orijentacija prebroditelja_ke. Nakon toga, u 31 (29,8%) slučaju rodno izražavanje prebroditelja_ke, a u 28 (26,9%) slučajeva rodni identitet, dok je prema trans statusu, iskustvu ili pojavnosti prebroditelja_ki pokazana predrasuda u 22 (21,2%) incidenta. Pri tumačenju ovih podataka važno je uzeti u obzir i da je broj transrodnih osoba višestruko niži od broja osoba koje nisu heteroseksualne¹. Prema tome, iako podaci pokazuju da je viktimizacija na osnovu rodnog identiteta niža u odnosu na viktimizaciju na osnovu seksualne orijentacije, već tri godine zaredom ona je zapravo vrlo visoka ukoliko se sagleda u odnosu na broj trans osoba. Takođe, pokazuje se da, od istraživača_ica neretko zanemareno, rodno izražavanje prebroditelja_ki ima značajnu ulogu u razumevanju protivpravnog postupanja prema kvir osobama. Dalje, povezanost sa kvir zajednicom prebroditelja_ki pokazana je kao motiv u ukupno 18 (17,3) slučajeva, a prema njihovom polu, interseks statusu ili polnim karakteristikama u 12 (11,5%) slučajeva.

Važno je uzeti u obzir i intersekciju ovih, kao i drugih ranjivih ličnih svojstava kvir osoba. Zbog još uvek malog uzorka koji Da se zna! poseduje usled skorašnje promene metodologije, rano je raditi interseksijsku analizu podataka o predrasudama, ali važno je istaći da su i ostala lična svojstava bila predmet predrasude u incidentima evidentiranim tokom 2024. godine, i to političko uverenje u četiri (3,8%) incidenta, nacionalna i etnička pripadnost u tri (2,9%), socio-ekonomski status u dva (1,9%), kao i HIV status i religija u po jednom (1%) incidentu.

1 Reuters (2023). "Three percent in England and Wales identify as lesbian, gay or bisexual - census" Dostupno na: <https://rb.gy/xxgty>

Lično svojstvo prema kojem je pokazana predrasuda		
	Broj incidenata	Procenat
Seksualna orijentacija	69	66,3%
Rodno izražavanje	31	29,8%
Rodni identitet	28	26,9%
Trans status, iskustvo ili pojavnost	22	21,2%
Povezanost sa kvir zajednicom	18	17,3%
Pol, inteseks status ili polne karakteristike	12	11,5%
Političko uverenje	4	3,8%
Nacionalna i etnička pripadnost	3	2,9%
Socio-ekonomski status	2	1,9%
HIV Status	1	1%

Tabela 13. Prikaz incidenata prema ličnom svojstvu prema kome je pokazana predrasuda za 2024. godinu

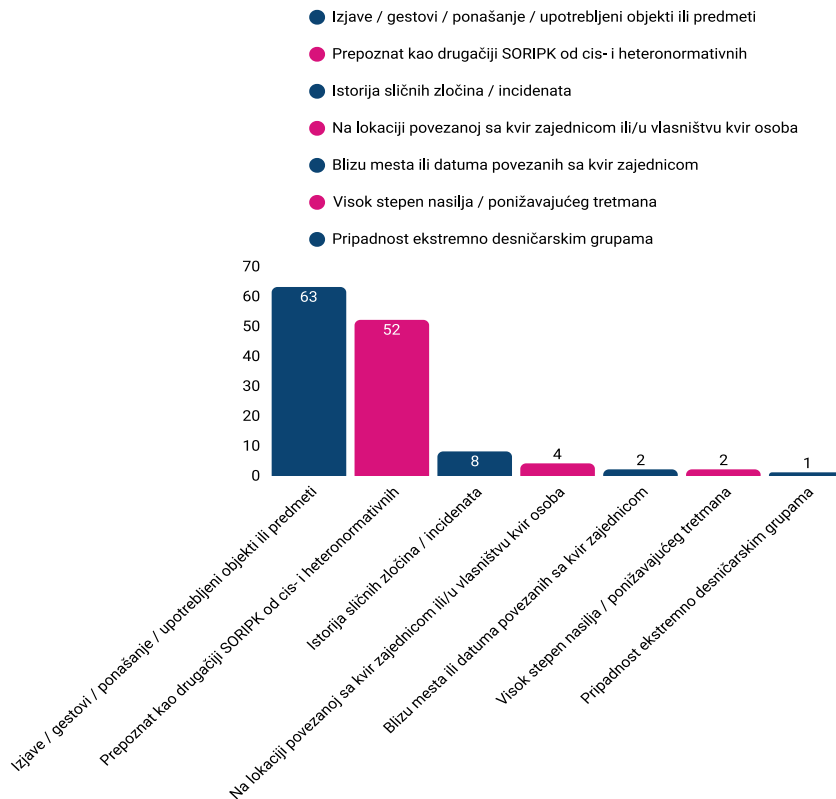

Grafikon 8. Prikaz incidenata prema ličnom svojstvu prema kome je pokazana predrasuda u 2024. godini

U pogledu pokazatelja koji ukazuju na to da je počinitelj_ka bio_la motivisan_a predrasudom prema SORI prebroditelja_ke, u čak 63 (60,6%) slučaja pokazatelj je verbalno i neverbalno ponašanje počinitelja_ke, koje uključuje upotrebu homofobičnog i transfobičnog rečnika prilikom izvršenja incidenta. U 52 (50%) slučajeva su prebroditelji_ke imali percepciju da su pretrpeli incident zbog svoje SORI. Nakon toga, u osam (7,7%) slučajeva pokazatelj predrasude bila je istorija sličnih dela, a u četiri (3,8%) incident se dogodio na lokaciji koja je u vlasništvu kvir osoba ili se povezuje sa kvir osobama. Dalje, u dva (1,9%) incidenta pokazatelj je bio to što je incident izvršen blizu datuma koji se povezuje sa kvir zajednicom, kao i visok stepen nasilja nad prebroditeljima_kama. Na kraju, jedan (1,2%) incident je imao kao pokazatelj predrasude pripadnost počinitelja ekstremno desničarskim grupama.

Pokazatelji predrasude	2022		2023		2024	
	Broj incidenata	Procenat	Broj incidenata	Procenat	Broj incidenata	Procenat
Izjave / gestovi / ponašanje / upotrebljeni objekti ili predmeti	80	85,1%	76	89,4%	63	60,6%
Pripadnost ekstremno desničarskim grupama	3	3,2%	5	5,9%	1	1%
Istorija sličnih zločina / incidenata	6	6,3%	5	5,9%	8	7,7%
Dešavanje tokom događaja organizovanih od strane ekstremno desničarskih grupa	0	0%	1	1,2%	0	0%
Blizu mesta ili datuma povezanih sa kvir zajednicom	31	33,0%	11	12,9%	2	1,9%
Blizu promene prisustva kvir osoba na datom mestu	2	2,1%	1	1,2%	0	0%
Visok stepen nasilja / ponižavajućeg tretmana	11	11,7%	8	9,4%	2	1,9%
Istaknuta ličnost (aktivisti_kinje ili javni zagovarači_ce)	7	7,4%	12	14,1%	0	0%
Na lokaciji povezanog sa kvir zajednicom i/ili u vlasništvu kvir osoba	7	7,4%	13	15,3%	4	3,8%
Percepcija prebroditelja_ke	55	58,5%	46	54,1%	52	50,0%

Tabela 14. Uporedni prikaz incidenata prema pokazatelju predrasude za 2022-2024. godinu

Grafikon 9. Prikaz incidenata prema pokazatelju predrasude u 2024. godini

12 PRIJAVA

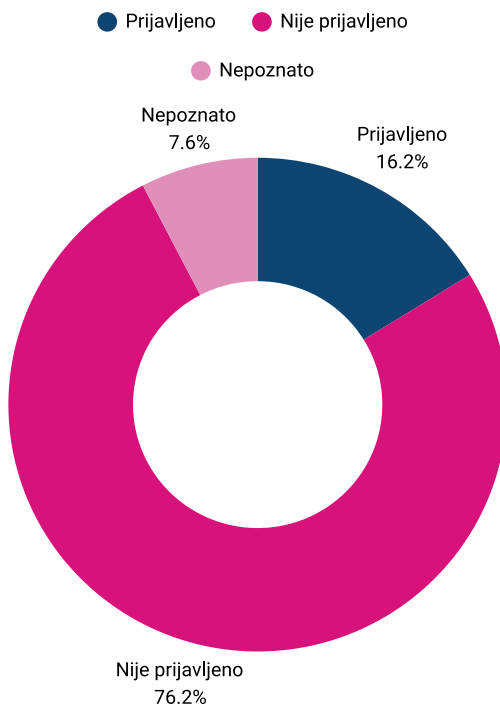
“Nadležni organi su mogli da ne okrenu glave na drugu stranu, a verovatno su mogli i da spreče ovaj incident, ali nisu hteli”.

- Transrodni prebroditelj fizičkog napada u Beogradu

Tek nešto više od 16% zabeleženih slučajeva je bilo vidljivo nadležnim institucijama. Od 17 (16,2%) incidenata koji su prijavljeni, 10 (11,8%) je prijavljeno u okviru krivičnogpravnog i pravosudnog sistema. Nezavisnim telima prijavljeno je tek dva (2,4%) incidenta, jedan Povereniku za zaštitu ravnopravnosti i jedan Zaštitniku građana, a takođe dva (2,4%) incidenta su prijavljena na drugim mestima, odnosno školi i televiziji gde su se incidenti dogodili. Dalje, tri (3,5%) incidenta su prijavljena drugim organizacijama civilnog društva osim Udruženju Da se zna!. Za 80 (76,2%) slučajeva se zna da nisu prijavljeni nijednoj instituciji, a status prijave za osam (7,6%) incidenata ostao je nepoznat.

Prijava	2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	Broj incide nata	Proce nat	Broj incide nata	Proce nat	Broj incide nata	Proce nat	Broj incide nata	Proce nat	Broj incide nata	Proce nat	Broj incide nata	Procenat
Prijavljeno	29	46,0%	15	28,8%	13	15,7%	42	44,7%	32	37,6%	17	16,2%
Nije prijavljeno	33	52,4%	31	59,6%	68	81,9%	47	50,0%	47	55,3%	80	76,2%
Nepoznato	1	1,6%	6	11,5%	2	2,4%	5	5,3%	6	7,1%	8	7,6%

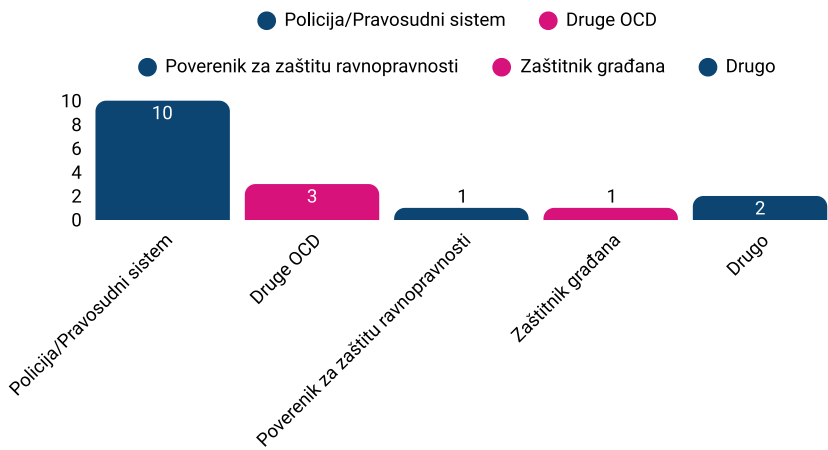
Tabela 15. Uporedni prikaz prijave incidenata za 2019 - 2024. godine

Grafikon 10. Prikaz prijave incidenata u 2024. godini

Incident prijavljen	Broj incidenata	Procenat od ukupnog broja incidenata	Procenat od ukupnog broja prijavljenih incidenata
Policija/Pravosudni sistem	10	11,8%	58,8%
Druge OCD	3	3,5%	17,6%
Poverenik za zaštitu ravnopravnosti	1	1,2%	5,9%
Zaštitnik građana	1	1,2%	5,9%
Drugo	2	2,4%	11,8%

Tabela 16. Prikaz incidenata prema instituciji/organizaciji kojoj su prijavljeni u 2024. godini

Grafikon 11. Prikaz incidenata prema instituciji/organizaciji kojoj su prijavljeni u 2024. godini

Kada se radi o statusu prijavljenih slučajeva, od malobrojnih slučajeva koji su prijavljeni pravosudnim organima, u čak tri (3,5%) slučaja krivična prijava je bila odbačena. Od preostalih prijavljenih slučajeva, samo se jedan (1,2%) nalazi u predistražnom postupku, i jedan (1,2%) u sudskom procesu. Ishod prijave u pet (5,9%) incidenata ostao je nepoznat.

Status predmeta	Broj incidenata	Procenat	Procenat od ukupno prijavljenih
Odbačena krivična prijava	3	3,5%	17,6%
Predistražni postupak	1	1,2%	5,9%
Sudski proces	1	1,2%	5,9%
Nepoznato	5	5,9%	29,4%

Tabela 17. Prikaz incidenata prema statusu predmeta u 2024. godini

Razloge zbog kojih nisu prijavili incidente prebroditelji_ke su obeležavali prilikom popunjavanja upitnika od liste ponuđenih odgovora (Tabela 18.), ali su razlozi takođe računati ukoliko su ih prebroditelji_ke pomenuli u samom opisu slučaja. Bitno je naglasiti da je jedan incident mogao ostati neprijavljen iz više razloga pa samim tim procenti od ukupno neprijavljenih slučajeva prelaze 100%, odnosno razloga za neprijavljivanje je više od 79 koliko je iznosio broj neprijavljenih slučajeva. Za 20 slučajeva je razlog neprijavljivanja ostao nepoznat, a u nastavku su predstavljeni razlozi koji su se najčešće javljali u preostalih 59 slučajeva.

Razlog koji je najčešće navođen, 23 puta, odnosno u 29,1% neprijavljenih slučajeva, ticao se percepcije da ono što se dogodilo: Nije vredno prijavljivanja - to se stalno dešava. Zatim slede razlozi koje kolektivno grupišemo kao „nepoverenje u institucije“ koji su zbirno navođeni takođe 23 (29,1%) puta, a čine ih percepcija da se Ništa se ne bi dogodilo/promenilo (14 puta, odnosno 17,7%), Strah od diskriminacije ili podsmevanja (pet puta, odnosno 6,3%), i Zabrinutost da se incident ne bi shvatio ozbiljno (četiri puta, odnosno 5,1%). Razlozi koje kategorišemo kao „nepristupačnost instiucija“ zbirno su pomenuti 14 puta (17,7%), a čine ih razlozi poput: Nisam znao_la kako ili gde da prijavim (sedam puta, odnosno 8,6%), Previše problematično za prijavljivanje, a nemam toliko vremena (četiri puta, odnosno 5,1%) i Nisam znao_la da postoje zakoni koji me štite (tri puta, odnosno 3,8%). Ostali razlozi koju su navođeni su: Možda ću prijaviti u budućnosti (osam puta, odnosno 10,1%), Nisam hteo_la da otkrijem svoja SORI lična svojstva (pet puta, odnosno 6,3%), i „Bio_la sam previše uznemiren_a da bih prijavio_la incident“ (četiri puta, odnosno 5,1%). Ostali ponuđeni razlozi (Strah od zastrašivanja od strane počinitelja_ki, Sam_a sam rešio_la problem/uz pomoć porodice_prijatelja, Nisam mislio_la da će ljudi razumeti o čemu govorim) nisu izabrani kao razlog neprijavljivanja ni u jednom zabeleženom slučaju.

RAZLOG NEPRIJAVLJIVANJA	Broj	Procenat od ukupno slučajeva	Procenat od ukupno neprijavljenih
Nije vredno prijavljivanja - to se stalno dešava	23	22.1%	29.1%
Ništa se ne bi dogodilo/promenilo	14	13.5%	17.7%
Možda ću prijaviti u budućnosti	8	7.7%	10.1%
Nisam znao_la kako ili gde da prijavim	7	6.7%	8.9%
Strah od diskriminacije ili podsmevanja	5	4.8%	6.3%
Nisam hteo_la da otkrijem svoja SORI lična svojstva	5	4.8%	6.3%
Bio_la sam previše uznemiren_a da bih prijavio_la incident	4	3.8%	5.1%
Zbog zabrinutosti da se incident ne bi shvatio ozbiljno	4	3.8%	5.1%
Previše problematično za prijavljivanje, a nemam toliko vremena	4	3.8%	5.1%
Nisam znao_la da postoje zakoni koji me štite	3	2.9%	3.8%
Strah od zastrašivanja od strane počinitelja_ke	0	0.0%	0.0%
Sam_a sam rešio_la problem/ uz pomoć porodice_prijatelja	0	0.0%	0.0%
Nisam mislio_Ja da će ljudi razumeti o čemu govorim	0	0.0%	0.0%
Nepoznati razlozi	20	19.2%	25.3%

Nepoverenje u institucije

Ostali razlozi

Nepristupačnost institucija

Tabela 18. Prikaz razloga za neprijavljivanje u 2024. godini

13 OPISI INCIDENATA IZ MRŽNJE

U ovom odeljku su opisani dokumentovani zločini iz mržnje koji su klasifikovani kao slučajevi fizičkog nasilja, pretnji, i uništavanja imovine, kao i svi drugi dokumentovani incidenti prema unapred određenom univerzalnom sistemu klasifikacije za organizacije civilnog društva koje dostavljaju podatke za godišnji izveštaj o zločinima iz mržnje OEBS/ODIHR-a. Za svaki zločin iz mržnje naveden je izvor, lokacija i pokazatelj predrasude počinitelja_ke. Međutim, treba imati u vidu da većina navedenih slučajeva uključuje i drugi tip povrede, ali da su klasifikovani prema najtežem obliku povrede.

Država, mesto	Izvor	Opis incidenta: Kada, gde i kako se incident desio?	Pokazatelji diskriminacije: Zašto je ovo incident iz mržnje?
Srbija, Beograd	Izjava svedoka	U nedelju, 7. januara 2024. godine, u 16:00 časova, dok je većina građana proslavljala pravoslavni Božić, napadnut je izlog Prajd info centra i, po prvi put nakon pet godina i desetina prethodnih pokušaja, potpuno razbijen. Počinioca, maskiranog muškarca s kapuljačom, zabeležila je sigurnosna kamera.	Tokom napada počinitelac je koristio homofobnu terminologiju. Izlog Prajd info centra je uništen.
Mladenovac, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da su se dogodila dva povezana incidenta – prvi kada su ga brutalno zlostavljala trojica policijskih službenika Policijske stanice Mladenovac, i drugi kada su ga pretukli navijači fudbalskog kluba. U oba slučaja počinioci su ostali nekažnjeni, a slučajevi zataškani uprkos prijavama i izjavama svedoka. On navodi da institucije nisu reagovala na njegove pritužbe, dok su policajci i napadači ostali zaštićeni. Prebroditelj izveštava da su mu, dok je bio u svom domu, tri inspektora upala u stan s uperenim pištoljima, stavila mu lisice i podvrgla ga teškom fizičkom i psihičkom nasilju, koje se nastavilo i u policijskoj stanici, uz homofobne uvrede i pretnje silovanjem. Iako je sve prijavio tužilaštvu, niko nije smeo da svedoči protiv policajaca iz straha za sopstvenu bezbednost. Prebroditelj veruje da je njegovo reagovanje na prvi incident izazvalo drugi – tvrdi da su ga noću napali navijači fudbalskog kluba s leđa, pretukli ga do nesvesti i umalo ubili. Slučaj je zataškan od strane policijskih službenika, a ni posle dve godine nije preduzeta nikakva akcija, iako postoje izjave svedoka.	Prebroditelj navodi da je u svom mestu otvoren po pitanju svoje seksualnosti i da svi o tome pričaju iza njegovih leđa. Tokom prvog napada policijski službenici koristili su homofobne uvrede i pretili mu silovanjem.
Srbija, Beograd	Izjava svedoka	Nakon što je iscepao duginu zastavu iznad izloga Prajd info centra u Beogradu, nepoznati mladić je napao i čuvara. Kada je čuvar intervenisao, napadač ga je oborio na zemlju, udario u lice i pobegao. Policija i hitne službe su brzo odgovorile na poziv koordinatora centra.	Napadač je napao prostor povezan sa LGBT+ zajednicom i uništio simbole zajednice – duginu zastavu- a zatim i fizički napao čuvara.

Srbija, Beograd	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da živi sa roditeljima koji su članovi „kultne“ hrišćanske organizacije i koji su izrazito homofobični. Nakon što su otkrili njegovu dvogodišnju vezu sa dečkom, roditelji su mu pretili izbacivanjem iz stana, narušavali privatnost pretražujući njegove lične stvari i pokušavali da ga kontrolišu. Prebroditelj strahuje da bi roditelji mogli zloupotrebiti njegove postupke učinjene iz nužde – poput uzimanja ključeva od kuće ili obijanja brave kako bi otišao na zakazanu terapiju – ili da bi mogli iskoristiti njegovu seksualnost, koja je društveno stigmatizovana, da ga prijave i okrenu institucije protiv njega.	Roditelji prebroditelja su otvoreno veoma homofobični, a zlostavljanje je počelo kada su saznali za njegovu seksualnu orijentaciju.
Srbija, Beograd	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je policija nasilno upala u njegov stan, navodno postupajući po dojavi o posedovanju droge. Pretres je sproveda specijalna jedinica policije. Prebroditelj, gej muškarac, i njegova biseksualna cimerka odmah su oboreni na pod i vezani, dok su im oružja bila uperena u glave. Kada su policajci primetili simbole povezane sa LGBT+ zajednicom, brutalnost je eskalirala. Policijski tim ga je vređao homofobnim uvredama, pretio mu ubistvom, ponižavao njegovu cimerku i fizički zlostavljao oboje. Prebroditelj je bio seksualno uznemiravan – policajci su mu dodirivali genitalije i simulirali oralni seks koristeći njegovu glavu. Tukli su ga i pretili silovanjem sve dok nije priznao da je gej. Umesto da mu stave lisice, vezali su ga konopcem, nastavili da ga zlostavljaju, snimali napad mobilnim telefonima i međusobno delili snimke. Jedan policajac mu je, prema navodima, posegao u donji veš i povukao genitalije. Prebroditelj ponašanje policije opisuje kao morbidno, surovo i duboko dehumanizujuće.	Nakon što su primetili LGBT+ simbole, nasilje je dodatno eskaliralo i bilo praćeno homofobnim uvredama.

Srbija, Beograd	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je, dok je stajao na ulici sa prijateljem u centru Beograda, prišao muškarac za kojeg se činilo da je bio u alkoholisanom stanju. Muškarac ga je zgrabio za ruku i uneo mu se u lice, tražeći uputstvo do jednog kafića. Kada ga je prebroditelj zamolio da se odmakne, muškarac je počeo da viče: „Pederu, pederu!” Prijatelj prebroditelja se isprečio između njih i pokušao da smiri situaciju. Nakon kraće rasprave, muškarac se udaljio sam.	Napadač je koristio homofobne uvrede, praćene fizičkim nasiljem.
Novi Sad, Srbija	Izjava druge organizacije	Prebroditelj navodi da je, dok je izdržavao kaznu u Kazneno-popravnom zavodu u Beogradu, bio fizički napadnut od strane nekoliko policijskih službenika. Nakon što je primio paket od jedne kvir organizacije u kojem su se nalazili časopisi, kondomi i lubrikanti, službenici su zadržali kondome i lubrikante, rekavši: „Pederčino, jebem ti majku, znamo šta hoćeš da radiš s tim!” Prebroditelj je objasnio da mu je zatvorski lekar savetovao da koristi vazelin ili kremu za telo zbog kožnog oboljenja, ali da organizacija može da pošalje samo lubrikante. Jedan od službenika mu je tada rekao: „Idi obesi se!” Kao oblik protesta, prebroditelj je zapretio samoubistvom. Potom je nasilno odveden u psihijatrijsku bolnicu, pri čemu je prebijen i verbalno zlostavljan u policijskom vozilu.	Napadači su koristili homofobne uvrede, praćene fizičkim nasiljem.

Srbija, Beograd	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je, nakon povratka sa Parade ponosa, pregledao Instagram storije o događaju. Pored njega je seo mladić, dok su dva njegova prijatelja sedela preko puta. Glasno su razgovarali o Prajdu, govoreći da „pedere treba ubijati“ i šta bi uradili ako nekoga sretnu te večeri. Prebroditelj je primetio da mladić gleda u ekran njegovog telefona, dok su se ostali naginjali ka njemu i komentarisali glasno šta bi mu uradili. Prebroditelj nije nosio vidljive kvir simbole i trudio se da ne pokaže strah, ali se osećao uznemireno. Kada je postalo jasno da govore o njemu, odlučio je da izađe iz autobusa. Mladić mu je nakratko preprečio put, ali se potom pomerio uz gurkanje i pozvao svoje prijatelje da izađu na istoj stanici. Prebroditelj je sačekao u obližnjoj pekari dok nisu otišli, ali ih je video kako sede napolju. Pokušao je da ih izbegne hodajući u drugom pravcu, ali su ga počeli pratiti na udaljenosti od oko 10 metara, dobacujući uvrede. Prebroditelj se osećao anksiozno jer je ulica bila prazna, a trojica muškaraca su ga pratila bez fizičkog kontakta. Jedan je doviknuo: „Znamo tvoj Instagram nalog, pederu!“	Napadači su koristili homofobne uvrede, pretnje i targetirali osobu za koju su pretpostavili da pripada LGBT+ zajednici, a incident se dogodio na dan Parade ponosa.
Srbija, Beograd	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je, nakon učešća na Prajdu, dok je čekao tramvaj — verovatno zbog majice sa dužinim simbolima — udaren tupim predmetom u potiljak. Nije video napadače, ali je kada se okrenuo primetio dvojicu mladića koji beže. Dva uniformisana policajca, koja su bila u blizini, delovalo je da su videla incident, ali su skrenula pogled kada im se prebroditelj obratio pogledom. Žena mu je prišla da pita da li je dobro, a on je zatim tramvajem otišao kući. Te večeri otišao je u Urgentni centar, gde su pregledi pokazali lak potres mozga i otvorenu ranu na temenu. Zadržan je 24 sata na posmatranju u Kliničkom centru Srbije.	Prebroditelj je nosio majicu sa LGBT+ simbolima i vraćao se sa Parade ponosa, te veruje da je napadnut zbog toga.

Srbija, Beograd	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je doživeo incident tokom kojeg su ga pratili i verbalno maltretirali homofobnim uvredama. Napadači su stigli do zgrade u koju je prebroditelj utrčao, ali nisu ušli. Sličan napad, ali još ekstremniji, desio se nedelju dana kasnije i bio je usmeren na najboljeg prijatelja prebroditelja, koga su napadači pomešali sa njim. Obojica sada žive u strahu za svoju bezbednost i više se ne osećaju sigurno da izlaze iz kuće.	Prebroditelj je prepoznat kao član LGBT+ zajednice i tokom napada su korišćene homofobne uvrede.
Srbija, Beograd	Izjava svedoka	Svedok navodi napad na svog prijatelja. Grupa mladića, uglavnom tinejdžera, jurila je najboljeg prijatelja svedoka do njegove stambene zgrade, očigledno ga pomešavši sa svedokom. Prijatelj je uspeo da uđe i zaključa ulazna vrata, koja se inače otključavaju karticom. Međutim, grupa je nasilno obila vrata i ušla u zgradu, nakon čega su došli do stana i uzvikivali uvrede poput „pederu“ i lupali na vrata. Uplašen, prijatelj je ostao unutra u mraku više od sat vremena, strahujući od provale i fizičkog napada.	Prebroditelj je targetiran kao osoba za koju se pretpostavlja da pripada LGBT+ zajednici, a tokom napada je korišćen homofoban govor.
Srbija, Beograd	Izjava svedoka	Spomen–kompleks na Kalemegdanu, koji su godinama gradile i održavale žene, aktivistkinje, umetnice, hrišćanke i trans ikone, među njima i poznata srpska trans aktivistkinja Merlinka i njeni prijatelji, uništen je. Kompleks je obuhvatao skulpturalne stubove od kamena i maltera, sa ugrađenim kamenim stolicama i klupama, kao i zbirku umetničkih radova koji su tokom vremena bili ugrađivani u skulpture. Ove osobe, od kojih su mnoge bile kvir, zajednički su brinule o prostoru, kako unutra, tako i spolja. Nakon Merlinkinog ubistva, kompleks je počeo da propada. Sada se na zidu pojavila nacionalistička poruka, a ceo kompleks je srušen.	Uništeni kompleks je bio povezan sa LGBT+ zajednicom.

Srbija, Beograd	Izjava prebroditeljke	Počinitelj je kreirao lažni Instagram nalog koristeći mrtvo ime i prezime prebroditeljke, kao i lične fotografije i prepisku koja otkriva njen trans identitet – iako ona nije javno autovana. Lažni nalog je zapratio bliske prijatelje i rođake prebroditeljke. Počinitelj je ucenjivao prebroditeljku preteći da će obelodaniti prepisku i autovati je pred čitavom njenom društvenom mrežom, ako mu ne pošalje intimne fotografije. Iz straha da je ne autuje, prebroditeljka se povinivala.	Prebroditeljka je prepoznata kao trans osoba i ucenjena na osnovu rodnog identiteta.
Srbija, Novi Sad	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da mu je, dok je bio u klubu, prišao muškarac koji ga je povukao za lančić oko vrata, ispitivao ga gde ga je nabavio i zašto ga nosi, sve vreme ga fizički držeći uz sebe. Muškarac ga je prethodno posmatrao, a napao je tek kada je skupio hrabrost. Brza intervencija menadžera kluba – koji je poznavao napadača – sprečila je eskalaciju situacije. Kada se povukao, napadač je prebroditelja nazvao „pederom“. Menadžer se izvinio, a prijatelj prebroditelja se verbalno suprotstavio napadaču. Ubrzo nakon toga napustili su klub. Napadač je izašao za njima, ali ih nije pratio dalje.	Prebroditelj je prepoznat kao pripadnik LGBT+ zajednice i tokom napada je korišćena homofobna uvreda.
Srbija, Beograd	Izjava prebroditelja	Gej prebroditelj koji živi sa roditeljima navodi da trpi kontinuirano zlostavljanje otkako su njegovi religiozni roditelji otkrili njegovu dvogodišnju istopolnu vezu. Oni narušavaju njegovu privatnost, pretresaju njegove stvari i pokvarili su bravu na vratima njegove sobe, ostavljajući ga bez mogućnosti da zaštiti svoju ličnu imovinu.	Prebroditelj navodi da je zlostavljanje počelo nakon što su roditelji otkrili njegov LGBT+ identitet i veruje da je ono direktna posledica toga.
Srbija, Beograd	Izjava svedoka	Svedok je na Instagramu podelio priču o mladom trans muškarcu koji studira u Beogradu i koji živi samostalno nakon što su ga se roditelji odrekli zbog njegovog rodnog identiteta. On nema nikakvu podršku, ni finansijsku ni drugu.	Porodica se odrekla prebroditelja zbog njegovog rodnog identiteta.

Srbija, Beograd	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je proveo 10 meseci u zatvoru gde je doživeo nasilje jer je HIV pozitivan i gej. Izjavio je da je „zamalo ubijen nekim gasom“ tokom boravka u pritvoru i da mu je uskraćena terapija. Takođe navodi da ima ozbiljne probleme sa mentalnim zdravljem.	Prebroditelj veruje da je bio zlostavljan zbog svoje seksualne orijentacije..
Jagodina, Srbija	Izjava svedoka	Svedok u ime prebroditelja navodi da je ovaj otišao da se sastane sa mladićem u Jagodini, jer se osoba nalazila na udaljenosti od samo 500 metara. Ispostavilo se da je mladić homofoban i udario je prebroditelja pesnicom u desnu stranu lica. Prebroditelj je izgubio svest i završio u urgentnom centru.	Prebroditelj je bio targetiran i napadnut zbog svoje seksualne orijentacije.
Zemun, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da su njega i dečka, dok su šetali ulicom, gađali staklenom pivskom flašom iz auta i potom pobjegli. Nakon što je dečko prebroditelja uzvratio povikom, isti automobil je prošao ponovo nekoliko minuta kasnije, a napadači su na njih bacili jaja, koja ih ipak nisu pogodila. Incident su prijavili policiji, ali izražavaju sumnju da će bilo kakva akcija biti preduzeta.	Prebroditelji su prepoznati kao gej par, što je motivisalo napad.
Zemun, Srbija	Izjava svedoka	Prebroditelj navodi da mu već mesecima razredni starešina i profesor govori da treba da pohađa veronauku kako bi „rešio problem“ svoje seksualne orijentacije.	Profesor je izrazio neprihvatljive homofobne stavove nazivajući njegovu seksualnu orijentaciju „problemom“.
Barajevo, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da joj je zet pretio silovanjem i ubistvom zbog njene seksualne orijentacije.	Pretnje su motivisane seksualnom orijentacijom prebroditeljke.
Onlajn	Izjava prebroditeljke	Dreg kraljica je primila pretnje u kojima se navodi da će biti „uhvaćena, isečena na komade, spakovana u kese i bačena u reku Tamiš“.	Pretnje su motivisane seksualnom orijentacijom i rodnim izražavanjem prebroditeljke.

Pančevo, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da ga je u februaru napala grupa homofobnih osoba. Tokom napada polomljene su mu naočare i na licu mu je ostao ožiljak od udarca. Incident je odmah prijavio policiji. Njegovi roditelji pokušali su da slučaj reše neformalno, stupivši u kontakt sa roditeljima napadača radi nadoknade štete za naočare i izbegavanja suda, ali je ponuda odbijena. Zbog toga je prebroditelj odlučio da pokrene sudski postupak.	Prebroditelj navodi da je napadnut od strane homofobnih osoba i da je targetiran kao pripadnik LGBT+ zajednice.
Kruševac, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je trenutno zaglavljen u procesu pravne promene svojih dokumenata, konkretno jedinstvenog matičnog broja građana (JMBG), u sklopu svoje tranzicije. Iako je nadležnim organima dostavio tačna uputstva, oni uporno tvrde da ne znaju kako da sprovedu postupak.	Prebroditelj veruje da ga predstavnici nadležnih organa diskriminišu na osnovu njegovog rodnog identiteta i da su njihovi postupci motivisani transfobijom.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da njegova škola odbija da mu izda novu diplomu koja odražava njegov rodni identitet, uprkos tome što je pravno završio tranziciju.	Prebroditelj veruje da ga predstavnici nadležnih organa diskriminišu na osnovu njegovog rodnog identiteta i da su njihovi postupci motivisani transfobijom.
Jagodina, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da je sedamnaestogodišnja trans osoba. Kada je otišla da se ošiša u Jagodini, prišla joj je grupa od oko 30 huligana i zapretila ubistvom. Počeli su da je ispituju o njenoj seksualnosti i okružili je. Srećom, uspeła je da pobećne, ali se više ne oseća bezbedno.	Prebroditeljka je prepoznata kao kvir osoba, što je motivisalo napad; korišćen je homofoban i transfoban govor.
Beograd, Srbija	Izjava svedoka	Svedok navodi da su dvojicu mladića pretukli u restoranu zato što su se ljubili. Jedan muškarac ih je video kroz prozor, uleteo unutra i napao ih.	Prebroditelji su prepoznati kao gej osobe, što je motivisalo napad.

Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da je, dok se vozila autobusom, muškarac sa malim detetom zahtevao da mu ustupi mesto. Kada je počela da ustaje, muškarac je počeo da viče homofobne uvrede, tvrdeći da je ona lezbejka i govoreći: „Beograd nije grad za pedere i lezbejke.“ Istovremeno je skakao po autobusu i uzvikivao uvredljive slogane. Uznemiravanje je trajalo oko 15 minuta. Muškarac je pokušao da je snimi i nagovorio svoju malu ćerku da kaže kako mrzi lezbejke. Ostali putnici su se distancirali, ali je bilo očigledno da su zastrašeni. Nakon što je muškarac izašao, neki od putnika pružili su prebroditeljki podršku i rekli da se dobro snašla u situaciji.	Prebroditeljka je prepoznata kao lezbejka.
Novi Sad, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je, dok je šetao gradom sa dvojicom prijatelja, prošao pored jednog kafića. Muškarac koji je sedeo tamo pokazao je na njega i povikao: „Pogledajte ovog – takve treba obesiti ili voditi na utakmice da nauče lekciju!“ Dok su prolazili pored njega, prebroditelj je pokušao da ignoriše ispade, ali je muškarac nastavio da upućuje pretnje i počeo da lupa po staklu kafića. Lokal je bio pun ljudi, ali niko nije reagovao.	Prebroditelj je prepoznat kao kvir osoba.
Novi Sad, Srbij	Izjava prebroditelja	Prebroditelj prijavljuje da je preko aplikacije Grindr namamljen na mesto sastanka, gde ga je sačekala grupa muškaraca koja ga je verbalno napala zbog njegove seksualne orijentacije, pokušala da ga uceni i fizički napala. Zadobio je povrede glave i modrice i morao je da potraži hitnu medicinsku pomoć.	Prebroditelj je bio meta zbog svoje seksualne orijentacije.
Loznica, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je izašao sa prijateljima na žurku u klubu. Pošto ljudi u mestu uglavnom znaju da je gej, muškarac mu je u klubu prišao, ošamario ga i rekao: „Pederu, marš iz kluba, pederi ovde ne dolaze!“ Obezbeđenje je intervenisalo i izvelo napadača iz lokala.	Prebroditelj je prepoznat kao gej i napadnut, a korišćen je homofoban govor.

Valjevo, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da je, dok je izlazila iz prodavnice, mladić udario u rame i rekao: „Gde ćeš, trandžo?“ Osetila je veliki strah i odmah napustila mesto.	Prebroditeljka je prepoznata kao transrodna osoba i korišćena je transfobna uvreda.
Kraljevo, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da već godinama živi sa svojim partnerom u selu blizu Kraljeva. Ranije nisu imali većih problema kao istopolni par, ali u poslednje vreme, nepoznati muškarci iz grada, a ne iz njihovog sela, počeli su da ih uznemiravaju i da im prete. Jedne večeri su im pokucali na vrata i zastrašivali ih. Prebroditelj izražava da se veoma plaše.	Prebroditelji su prepoznati kao gej par, targetirani i zastrašivani zbog toga.
Užice, Srbija	Izjava prebroditeljke	Nakon što je autovana, prebroditeljka je primila pretnje od svoje majke, koja je izjavila da će pokušati da joj oduzme decu jer je lezbejka i jer trenutno živi sa svojom partnerkom i njihovom decom.	Prebroditeljka je primila pretnje zbog svoje seksualne orijentacije i zato što odgaja decu u netradicionalnoj porodici sa drugom ženom.
Srbija, Beograd	Izjava prebroditeljke	Počinioc je napravio lažni Instagram nalog koristeći mrtvo ime i prezime prebroditeljke, zajedno sa njenim fotografijama i privatnim prepiskama koje otkrivaju njen trans identitet, iako ona nije bila javno autovana. Nalog je zapratio njene bliske prijatelje i rođake. Počinioc ju je ucenjivao, preteći da će podeliti prepisku i javno je autovati ukoliko mu ne pošalje intimne fotografije. Iz straha da će biti autovana, prebroditeljka je pristala.	Prebroditeljka je ucenjivana na osnovu svog rodnoeg identiteta.
Beograd, Srbija	Prebroditelj	Prebroditelj navodi incident koji se dogodio ispred kvir kluba. Dvojica napadača su verbalno i fizički napala dvojicu prebroditelja, ošamarivši jednog od njih, a zatim uzvikivali homofobne uvrede, uključujući „pederu“ i druge uvrede. Istovremeno su ih začikivali "da prijave napad ako smeju".	Prebroditelj je prepoznat kao kvir osoba, što je motivisalo napad; korišćen je homofoban i transfoban govor.

Beograd, Srbija	Svedok	Svedok navodi da je tokom Dana otvorenih vrata na Fizičkom fakultetu profesor održao predavanje pod naslovom „Koliko dobro poznajemo duhu?”. Iako sam događaj nije bio problematičan, profesor je u uvodnom delu izlaganja zastavu ponosa opisao kao „političku zloupotrebu duge”. Svedok ovu izjavu opisuje kao homofobnu, neprikladnu i nedostojnu akademskog okruženja, naglašavajući da obrazovne institucije treba da budu bezbedna i inkluzivna mesta za sve studente, a ne platforme za govor mržnje ili kritiku manjinskih grupa.	Profesor je izneo stavove koje je svedok doživio kao homofobne, što je izazvalo emocionalnu uznemirenost.
Niš, Srbija	Prebroditelj	Prebroditelj navodi da su mu prišla dvojica mišićavih muškarca, uneli mu se u lice, nazvali ga „odvratnim pederom” i zapretili da će ga prebiti.	Napadači su koristili homofoban govor.
Kuršumlja, Srbija	Prebroditelj	Prebroditelj navodi da je, dok je izlazio iz svog doma, naišao na grupu muškaraca okupljenih ispred lokalne prodavnice u komšiluku. Iako je hodao suprotnom stranom ulice, muškarci su počeli da mu dobacuju uvrede poput „pederu” i „komšinice”. Kada se istog dana vratio, ista grupa — očigledno u alkoholisanom stanju — još je bila tu. Uprkos tome što je držao odstojanje, glasno su ga ismevali i komentarisali, a jedan je povikao „pederu” iz sveg glasa iako je prebroditelj već otišao. Prebroditelj naglašava da se ovo uznemiravanje dogodilo u javnom prostoru blizu njegove kuće. Navodi da se ne plaši, ali želi da drugi razumeju kroz šta LGBT+ osobe prolaze. Kao astmatičar koji zavisi od inhalatora, objašnjava da ovakvi incidenti pogoršavaju njegovo zdravstveno stanje i izazivaju anksioznost, sramotu i trajnu traumu.	Napadači su koristili homofoban govor.
Novi Sad, Srbija	Druga OCD	Prebroditelj navodi da je naišao na dvojicu mladića, kada je ušao u tržni centar u Novom Sadu sa prijateljem. Jedan od njih se izdvojio i prošao između njega i prijatelja, pri čemu se okrenuo ka prebroditelju i rekao: „Kakav si ti peder!” Prebroditelj opisuje da se uplašio, napominjući da je muškarac izgledao fizički snažnije i da incident nije delovao kao šala, već kao izraz mržnje. Napadač je koristio homofoban govor.	Napadač je koristio homofoban govor.

Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da je sa svojom partnerkom prenosila uživo na TikTok razgovor o kvir temama kada je neko ostavio komentar: „Zaklaću te sledeći put kada te vidim na fakultetu!“	Napadač je uputio pretnju ubistvom tokom TikTok prenosa uživo u kojem je prebroditeljka govorila o LGBT+ temama.
Sombor, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da, dok je šetao centrom grada sa prijateljem, naišao je automobil sa petoricom muškaraca. Dok su prolazili, spustili su prozore i počeli da mu dobacuju, vičući „Umri, pederu!“, uz opscene gestove podizanja srednjeg prsta. Nisu se zaustavili niti izašli iz kola, već su nastavili da voze i da viču i gestikuliraju.	Napadači su koristili homofoban govor.
Čačak, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je u Čačku kurir Post Expressa više puta targetirao i prisilno autovao LGBT+ osobe, što je dovelo do društvene osude, gubitka posla i narušenih odnosa u njihovim životima. Kada je prebroditelj ovo prijavio menadžerki lokalne pošte, ona je odbacila pritužbe i odbila da preduzme bilo kakvu akciju. Ignorisan je i sličan slučaj sa maloletnikom. Prebroditelj upozorava da je lokalna policija homofobna i nesaradljiva. Prošlog leta, kurir je pustio u opticaj video u kome se pojavljuje prebroditelj, što mu je nanelo ozbiljnu emocionalnu štetu.	Napadač je posebno targetirao LGBT+ osobe.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je ušao u prodavnicu sa prijateljem i ljubazno objasnio šta mu je potrebno. Na to mu je prodavac drsko i agresivno uzvratio, uz podrugljiv osmeh. Nakon što je incident podelio na Instagramu, objava je ubrzo obrisana posle više prijava.	Utisak prebroditelja koji veruje da je targetiran jer je prepoznat kao pripadnik LGBT+ zajednice.

Surčin, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj koji radi u policijskoj stanici navodi da je zaposlen od 2017. godine, ali da je od kada se autovao 2022. izložen kontinuiranom psihološkom zlostavljanju od strane nadređenih. Zlostavljanje uključuje dodeljivanje ponižavajućih zadataka, česta pogrdna obraćanja, neosnovane disciplinske postupke kojima se podriva njegov položaj, kao i stalni nadzor od strane pretpostavljenih. Navodi da mu je zdravlje ozbiljno narušeno zbog dugotrajne izloženosti stresu na poslu.	Prebroditelj navodi da je ponižavajuće postupanje direktna posledica njegove seksualne orijentacije.
Kragujevac, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je, dok je stajao na kasi u supermarketu, bio verbalno napadnut od strane muškarca koji je čekao u redu iza njega. Nakon što je čuo blago feminiziran glas prebroditelja, muškarac je povikao: „Pederu!”	Prebroditelj je uvređen na osnovu svoje seksualne orijentacije i korišćen je homofoban izraz.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je dok je kasno uveče šetao sa prijateljem, naišao na dvojicu mladića sa psom. Kada su se mimoišli, mladići su počeli da viču uvrede poput: „Pederi! Gde ćete, pederi?” Prebroditelj i njegov prijatelj su ubrzali korak, dok su napadači ostali na mestu, dobacujući još nekoliko puta. Iako je bilo drugih ljudi u blizini, prebroditelj veruje da niko nije primetio šta se dešava.	Prebroditelji su prepoznati kao LGBT+ osobe i korišćen je homofoban govor.
Ruma, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je dok je šetao kroz susedno selo bio verbalno napadnut od grupe od 10–15 tinejdžera, koji su vikali uvrede poput „pederu” i pretili fizičkim nasiljem nekoliko minuta. Incident je počeo kada je jedan od njih pitao drugog: „Je l' to on?”, nakon čega je cela grupa počela da viče. Prebroditelj je ignorisao napad i nastavio da hoda.	Prebroditelj je prepoznat kao LGBT+ osoba i korišćen je homofoban govor.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljki	Dvema lezbejkama stanodavac nije hteo da iznajmi stan.	Percepcija prebroditeljki.

Bela Crkva, Srbija	Izjava prebroditelja	Jedan nastavnik je doživeo mobing, diskriminaciju i govor mržnje od strane kolege zbog svoje seksualne orijentacije, putem Viber grupe. Homofobni kolega se branio tvrdeći da je to bila 'šala' i 'samo opuštanje'.	Homofobna šala usmerena na prebroditelja.
Novi Sad, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je uveče, dok je šetao sa prijateljem, jedan mladić koji je sedeo ispred kafića na uglu počeo da više uvreda poput „Pederi! Šta radite ovde?“ Prebroditelj i njegov prijatelj su brzo otišli. Mladić je ustao, ali ga je zaustavio poznanik koji mu je rekao da se smiri. Prebroditelj je čuo još nekoliko uvreda pre nego što su uspeli da napuste to mesto.	Prebroditelji su prepoznati kao LGBT+ osobe i korišćen je homofoban govor.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je bio zadržan na granici jer nije imao dokumenta koja odgovaraju njegovom rodnom identitetu, pošto nije završio godinu dana hormonske terapije. Bio je zadržan, optužen da nije osoba koja piše u dokumentima, primoran da više puta prođe kroz skener, ceo kofer mu je bio otvoren, uzeti otisci prstiju, a petorica policajaca su pozvana da ga pregledaju jer nisu mogli da potvrde njegov identitet, uprkos tome što je otvoreno objašnjavao situaciju.	Diskriminatorno zakonodavstvo u Srbiji onemogućava trans osobama pravnu tranziciju pre završetka godinu dana hormonske terapije, čime im se uskraćuje osnovno pravo na samoidentifikaciju.
Onlajn	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da, nakon što je podelila objavu o Prajdu na svom storiju, primila je preteću poruku od mladića u kojoj je pisalo: „Baš nas briga što si lezbejka. Ne zanima nas tvoja parada! Spalićemo zastavu ponosa i ugušiti paradu!“	Homofobne uvrede i pretnje.
Onlajn	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka je primila anonimnu poruku u kojoj je pisalo: „Ima nas nekoliko koji želimo da prebijemo i tebe i one tvoje kurve lezbejke prijateljice.“	Homofobne i lezbofobne uvrede i pretnje.

Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je bio na piću sa prijateljem i njegovom poznanicom kada je pokrenuta tema njegove transrodnosti. Žena je izjavila da veruje da trans muškarci nisu muškarci i da trans žene nisu žene. Kada je osporio njene tvrdnje i pokušao da je edukuje, ona je nastavila da govori: „Muškarac i trans muškarac nisu isto.“ On je objasnio da misli na razliku između trans i cis osoba, na šta je ona odgovorila: „Neću da koristim te novoizmišljene reči. Muškarac je muškarac, tačka.“	Korišćen je transfoban govor.
Onlajn	Izjava prebroditeljke	Grupa majki na Fejsbuku objavila je uvredljive poruke kao reakciju na predavanje o religiji u okviru Prajda, uz sliku dva Diznijeva muška lika u seksualnoj pozi. Objavu su pratile poruke panike i teorije zavere, uključujući tvrdnje da će roditelji u roku od pet godina biti primorani da dozvole svojoj deci da „promene pol“. Tekst objave je žalio gubitak bezbrižnog detinjstva, tvrdilo se da je svet pun predatora koji uništavaju dečiju maštu i da je sadašnje vreme teško za roditeljstvo.	Korišćen homofoban i transfoban govor.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da mu je, nakon što se pozdravio sa dečkom, vozač trolejbusa viknuo da se skloni jer ne može tu da stoji, iako su drugi putnici tu obično stajali. Kada je odbio, vozač je zaustavio trolejbus i pozvao policiju. Putnici su ga nagovarali da izađe, ali je odbio, tvrdeći da nije uradio ništa loše. Policija ga je takođe pritiskala, ali je trolejbus na kraju nastavio vožnju. Kada je izlazio, vozač mu je pokazao srednji prst i povikao: „Idi nabodi se, odvratni pederu!“	Prebroditelj veruje da je prepoznat kao gej i targetiran zbog toga.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da mu je na ulazu u dark room gej kluba obezbeđenje tražilo da skine jaknu. Iako je ponudio da mu provere jaknu, oni su odbili. Prebroditelj smatra da je razlog homofobija, napominjući da je obezbeđenje poznato po homofobnom nasilju, jeziku i generalno nasilnom ponašanju.	Percepcija prebroditelja, uz činjenicu da je obezbeđenje kluba poznato po homofobnom i nasilnom ponašanju.

Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da je pri upoznavanju nove cimerke pomenula da ima mnogo LGBT+ prijatelja. Cimerka je odgovorila da ne želi da takve osobe dolaze u stan ili, ako baš moraju, da njihovi dolasci budu svedeni na minimum. Na kraju su odlučile da ne žive zajedno.	Cimerka je jasno izrazila želju da LGBT+ osobe ne dolaze u stan.
Subotica, Srbija	Izjava svedoka	Partner prebroditelja navodi da njegov dečko ne može da dobije državljanstvo na osnovu srpskog državljanstva svog partnera, uprkos tome što su u legalnom braku u inostranstvu, jer Srbija ne priznaje istopolne brakove. Prebroditelj je takođe osoba sa invaliditetom i musliman iz Bosne i Hercegovine. Njegov partner veruje da je dodatno diskriminisan i po tim osnovama.	Srbija ne priznaje istopolne zajednice, što predstavlja oblik institucionalne diskriminacije.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljke	Transrodna studentkinja u studentskom domu dobila je pretnje iseljenjem nakon što je uklonila srpsku zastavu sa prozora svoje sobe. Zastave su bile postavljene na sve prozore bez prethodne najave studentima. Nakon što je zastavu skinula, nacrtala socijalističke i trans simbole na njenoj poledini i ponovo je okačila, rečeno joj je da je ukloni ili će biti iseljena. Veruje da je pretnja povezana sa njenim rodним identitetom.	Prebroditeljki je upućena pretnja nakon što je istakla simbole trans zajednice.
Onlajn	Izjava prebroditelja	Prebroditelj je primio pretnje od anonimne osobe koja mu je napisala: „IP adresa je čudo, vidimo se uskoro, mrtvi pederu!“ Poruka je sadržala pretnju da će ga locirati.	Korišćen je homofoban izraz.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da planira da se iseli iz porodičnog doma i prekine svaki kontakt sa svojim homofobnim roditeljima. Namerava da podnese zahtev za zabranu prilaska, jer se plaši mogućeg nasilja.	Nasilje i psihološka tortura koju prebroditeljka trpi, prema njenoj percepciji, rezultat su njenog kvir identiteta.

Batočina, Srbija	Izjava prebroditeljke	Trans žena navodi da je lokalna Instagram stranica za tračeve objavila uvredljiv i transfoban komentar o njoj, navodeći: „Guzni frik, prima ga u dupe kao što drugi primaju saučešće.“	Korišćen homofoban i transfoban govor.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je, na radnom mestu, stariji kolega tokom sastanka pred celim menadžmentom izjavio da „ne želi da koristi toalet posle njega“ jer je gej. Prebroditelj je za incident saznao nedeljama kasnije od drugog kolege. Negativni komentari i ogovaranja o njegovoj seksualnoj orijentaciji nastavljaju se iza njegovih leđa.	Kolega je eksplicitno izjavio da odbija da koristi toalet posle svog gej kolege.
Novi Sad, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da je trans devojka, ali da nije autovana u svom rodnom mestu. Kada putuje u Novi Sad, oblači se ženstveno. U jednom kafiću, konobar koji je poznaje još iz osnovne škole obratio joj se mrtvim imenom i rekao svima u kafiću: „Hej, to je Marko — otkad on izgleda tako jebeno dobro?“	Korišćena transfobna praksa mrtvog imena i seksualizacije trans osoba.
Kragujevac, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da, dok je plaćao na kasi u marketu i razgovarao sa prodavcem svojim, kako kaže, pomalo ženstvenim glasom, muškarac srednjih godina (oko 40-50) iz reda povikao je „pederu!“	Prebroditelj je prepoznat kao gej i napadač je koristio homofoban izraz.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je uveče šetao sa svojim dečkom, držali su se za ruke. Muškarac im je prišao i pitao šta rade i zašto se drže za ruke. Prebroditelj je odlučno odgovorio da ga se to ne tiče. Muškarac se potom udaljio.	Prebroditelji su prepoznati kao gej.

Onlajn	Izjava prebroditelja	Osoba koja tvrdi da je psihoterapeut i vodi Instagram profil za psihološko savetovanje napisala je sledeću objavu, a pod krinkom stručnog mišljenja: „Homofobija je izmišljeni termin. Postoje samo ljudi kojima je dosta glorifikacije i promocije devijantnosti i njene normalizacije. Seksualni život homoseksualaca najmanje ima veze sa tim. Radi se o čitavom pokretu koji nameće potpuno nerealna, agresivna i lažna uverenja, zahteve i očekivanja sa ciljem da se ono što je normalno prikaže kao nenormalno (ove, za mnoge kontroverzne termine, koristim namerno). Postoji veliki broj homoseksualaca koji ni na koji način ne podržavaju kulturu u kojoj se bolest preimenovala u zdravlje. Ljudi koje srećete verovatno nemaju dovoljno informacija ili nisu sposobni da razmišljaju dalje od 'gejevi su za sve krivi'. Nisu—ali ovo je svakako otišlo predaleko. Ipak, homofobija ne postoji. I to je važno znati. Agresivne osobe koje bi povredile drugo biće nisu homofobi; oni su agresori koji bi se isto ponašali i prema heteroseksualnim osobama ako im se vrednosti ne poklapaju.”	U objavi je korišćen govor mržnje i predrasude, kvir osobe su opisane kao bolesne i devijantne, a osoba koja se predstavlja kao stručnjak iznela je niz proizvoljnih, lažnih i neprofesionalnih tvrdnji.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljke	Zaposleni u kuhinji jednog restorana redovno su govorili o Noi Milivojev, trans ženi koja je brutalno ubijena 2023. godine, nazivajući je „odvratnom trandžom” i govoreći da je „zaslužila da bude ubijena”, dodajući da su „pederi bolesni ljudi koje treba lečiti.”	Korišćen je transfoban i dehumanizujući govor mržnje.
Beograd, Srbija	Izjava svedoka	Svedok je prijavio da zaposleni u pekari gde je radio noćne smene redovno komentarišu kvir mušterije, nazivajući ih „bolesnim ljudima koje treba lečiti.”	Korišćen homofoban govor.

Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljke	Filološki fakultet je organizovao transnobno predavanje pod nazivom: „Rodna ideologija na Zapadu sa fokusom na Srbiju,” koje je trebalo da održi takozvani „vodeći stručnjak za rodnu ideologiju na Zapadu.” Nakon što se vest o događaju proširila i izazvala ogorčenje, predavanje je otkazano zbog navodne bolesti predavača.	Predavač je poznat po širenju dezinformacija i diskriminacije prema trans osobama i pozvan je od strane profesora poznatih po transnobnim stavovima.
TV	Izjava svedoka	Pevačica Jelena Karleuša ismevala je trans osobe na televiziji. Rekla je: „Ako neko može da se izjasni o svom rodu, onda ja mogu da se izjasnim kao osamnaestogodišnjakinja.”	Ismevanje rodnog identiteta, transnoban govor mržnje.
TV	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da se pojavila u TV emisiji o transrodnim osobama i da je voditelj postavljao neprikladna, senzacionalistička pitanja. Na kraju je voditelj pitao publiku u studiju da podigne ruku ako bi se zabavljali, družili ili popili kafu sa trans osobom. Pošto niko u publici nikada nije upoznao trans osobu, prebroditeljka smatra da je ovaj pristup dodatno marginalizovao trans zajednicu umesto da poboljša njihov položaj.	Voditelj je imao dehumanizujući i senzacionalistički pristup prema trans osobama.
Onlajn	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka navodi da je primila niz uvredljivih poruka sa nepoznatog naloga kao reakciju na staru fotografiju sa Prajda, snimljenu tri godine ranije. Poruke su uključivale vulgarne uvrede poput: „Puši kurac, vidi se da si na nečemu!” uz tvrdnje da izbegava nasilje samo zato što je žena. Optužena je da traži pažnju uz ponižavajuće komentare o higijeni i seksualnosti, u kojima je nazvana „lezbejkom koja se ne kupa i ne brije.”	Seksualna orijentacija prebroditeljke pretpostavljena je zbog fotografije sa Prajda.

Onlajn	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da je osoblje u jednom studiju za tetoviranje odgovorilo uvredljivim komentarima tokom upita o intimnom pirsingu. Razgovor je brzo postao neprijateljski, a radnik je rekao da „ima problem sa gej populacijom“ i da „ne rade sa pederima.“	Korišćen homofoban govor.
Vesti	Izjava svedoka	Senzacionalistički provladini tabloidi (Alo, Novosti, Time.mk) naveli su da LGBT organizacija „Da se zna“ koristi svoje prostorije za trgovinu drogom, nazivajući njihovo zagovaranje „paravanom za diloavanje.“	Optužba za upotrebu droge korišćena je kao metod zastrašivanja od strane vlasti i diskreditacije organizacije zbog slučaja homofobnog policijskog nasilja koji je organizacija predstavila javnosti i koji je izazvao veliki pritisak na institucije.
Vesti	Izjava svedoka	Provladin tabloidni članak izveštava da je LGBT organizacija „Da se zna“ javno podržala ekološke aktiviste Ivana Bjelicu i Nikolu Ristića nakon njihovog hapšenja tokom ekološkog protesta. Tekst ističe da je ova organizacija ranije bila povezivana sa trgovinom drogom, sugerišući da je godinama funkcionisala kao paravan za ilegalne aktivnosti.	Optužba za upotrebu droge korišćena je kao metod zastrašivanja i diskreditacije organizacije zbog slučaja homofobnog policijskog nasilja koji je organizacija predstavila javnosti.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da, dok je hodao ulicom, nepoznat automobil stao ispred njega. U njemu su bila četvorica mladića. Jedan je otvorio vrata i povikao: „Mogu li da dobijem tvoj Instagram, lepoticice?“ nakon čega su se svi u vozilu smejali. Prebroditelj navodi da se zbog incidenta osećao neprijatno i uplašeno.	Prebroditelj je prepoznat kao gej i vređan na osnovu toga.

Kovin, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj navodi da, nakon što je ušao u autobus i seo, primetio je grupu mladića koji su ga gledali i smejali se. On priznaje da ne izgleda na tradicionalno muževan način, jer je ženstvenije pojave i ima pirsinge. Kada su izlazili iz autobusa, povikali su mu „pederu“. Prebroditelj navodi da je bio previše uplašen da izađe na svojoj stanici, pa je ostao u autobusu do sledeće.	Prebroditelj je prepoznat kao gej i vređan na osnovu toga, korišćen je homofoban govor.
Niš, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj izveštava da je pri ulasku na bazen sa prijateljicom grupa mladića počela da ga fotografiše jer je nosio roze šorts. Glasno su se smejali, zbog čega se prebroditelj osećao kao meta i izvrgnut podsmehu.	Prebroditelj veruje da je njegova seksualna orijentacija pretpostavljena na osnovu odeće, što je motivisalo napadače da ga uznemiravaju smehom i fotografisanjem.
Kragujevac, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka izveštava da je sedela na klupi u parku sa svojom devojkom. Mazile su se i poljubile. Grupa muškaraca ih je primetila, prišla i pitala: 'Jeste li vi lezbejke?' Jedan od muškaraca je zapretio da će, ukoliko ponovo dođu u park, biti prebijene.	Prebroditeljke su prepoznate kao lezbejke, korišćeni su lezbofobični izrazi.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka izveštava da je, dok je prilazila Prajd Parku kako bi učestvovala na Beograd Prajdu, grupa ljudi iz obližnjeg kafića dobacivala: 'Gledaj onog trandžu što ide na gej paradu.' Jedan od njih je pljunuo u njenom pravcu.	Prebroditeljka je prepoznata kao kvir, korišćeni su transfobični izrazi.
Beograd, Srbija	Izjava prebroditeljke	Prebroditeljka izveštava da je šetala gradom sa prijateljima pre početka Prajda. Nosila je bedž sa simbolom Prajda i malu trans zastavu. Tokom šetnje, grupa mladića im je prišla i rekla da sve 'trandže' treba ubiti.	Prebroditeljka je prepoznata kao kvir, korišćeni su transfobični izrazi.

Zrenjanin, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj izveštava da gotovo svake večeri šeta psa istom stazom u svom selu. Jednom prilikom, grupa srednjoškolaca koji su se vraćali iz škole počela je da mu dobacuje, ponavljajući 'pederu'. Počeo je da hoda brže kako bi se udaljio, ali su oni nastavili da viču i verbalno ga zlostavljaju.	Prebroditelj je prepoznat kao gej i vređan na osnovu toga, korišćen je homofobični govor.
Opovo, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj izveštava da život u malom mestu znači stalnu diskriminaciju zbog njegove seksualne orijentacije, kako od roditelja, tako i od komšija. Navodi da je iskustvo emocionalno teško i izražava želju da se preseli u veći grad. Često je izložen verbalnom zlostavljanju zbog svog identiteta.	Prebroditelj je kontinuirano uznemiravan zbog svoje seksualne orijentacije.
Leskovac, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj izveštava da živi u malom mestu kod Leskovca i da je često izložen diskriminaciji i nasilju zbog svog izgleda. Navodi da je prilikom konkurisanja za posao u lokalnim kafićima, restoranima i pekarama diskriminisan čim bi ga poslodavci videli ili saznali za njegovu seksualnu orijentaciju.	Prebroditelj je kontinuirano uznemiravan zbog svoje seksualne orijentacije.
Negotin, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj izveštava da su, dok je šetao ulicom sa svojim dečkom, prišla nepoznata lica i pljunula ih, rekavši: 'Ovo mesto nije za pedere.' Prebroditelji nisu nikoga provocirali pre napada.	Prebroditelji su prepoznati kao gej i napadnuti, korišćen je homofobični govor.
Aleksinac, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj izveštava da mu je dok je sedeo u kafiću prišao nepoznat muškarac i zapretio batinama ako odmah ne ode. Prebroditelj je prijavio incident konobaru, koji nije reagovao. Radi sopstvene bezbednosti, bio je prinuđen da napusti lokal.	Prebroditelj veruje da je bio meta i da mu je prećeno jer je prepoznat kao gej.

Prokuplje, Srbija	Izjava prebroditelja	Prebroditelj izveštava da je tokom pauze na poslu, dok je sedeo i normalno razgovarao sa svojim kolegicama, muški kolega iz drugog odeljenja, kojeg nije poznavao, prišao i pitao: „Kako možeš da radiš ovde kao peder?“ Koleginice su se suprotstavile muškarcu, a prebroditelj mu je rekao da se povuče i gleda svoja posla.	Prebroditelj je prepoznat kao gej i vređan na osnovu toga.
Srbija, Beograd	Izveštaj medija	Portal Informer objavio je tekst sa naslovom: Skandal u Los Anđelesu! Vatrogasni novac potrošen na LGBT programe i okultizam: Sada ovako moraju da gase požare!	LGBT+ zajednica je okrivljena za požar.
Srbija, Beograd	Izveštaj medija	Jedan medij je objavio naslov na svojoj naslovnoj strani: BOLEST: Prajd parada i satanizam na otvaranju Olimpijskih igara. Naslov i tekst povezivali su kvir pokret sa satanizmom, implicirajući da su seksualna orijentacija i rodni identitet 'bolest', šireći štetne i lažne narative.	Kvir pokret je povezan sa satanizmom i opisan kao 'bolest'. Šire se štetni i lažni narativi.
Srbija, Svilajnac	Izjava svedoka	Objavljen je novinski članak sa naslovom: Žena iz Svilajнца privedena pod sumnjom da je ukrala pištolj od dede i pucala u plafon nakon svađe sa svojom partnerkom. Ispod članka pojavila se serija mrziteljskih komentara motivisanih isključivo činjenicom da je u pitanju bio lezbejski par. Komentari su kasnije obrisani.	Korišćeni su homofobični i lezbofobični izrazi i govor mržnje.
Vesti	Izjava svedoka	Sale Kolarević: Pol je određen Bogom, devijantnost je stvar izbora. Članak tvrdi da je pol određen Bogom i biologijom, dok LGBT+ identitete naziva 'devijacijom' i stvarima izbora. Članak koristi pogrdan jezik i predstavlja kvir identitete kao moralno pogrešne, bez naučne osnove.	Korišćen je transfobični jezik, dezinformacije i širenje panike.

Vesti	Izjava svedoka	Od igračke do rodne klinike: Kako deca postaju žrtve rodne indoktrinacije kroz igračke. Ovaj članak koristi termin 'rodna indoktrinacija' da opiše promociju inkluzivnih i raznovrsnih igračaka, sugerišući da takve inicijative manipulišu decom kako bi promenila svoj rodni identitet.	Šire se štetni stereotipi i dezinformacije o rodnoj raznolikosti, doprinoseći stigmatizaciji trans i rodno raznovrsnih osoba.
Vesti	Izjava svedoka	Petostruko povećanje gljivičnih infekcija i virusa u Evropi zbog uvođenja transrodnih toaleta. Ovaj članak perpetuiira štetne stereotipe time što porast infekcija pripisuje postojanju toaleta inkluzivnih za trans osobe, što nije potkrepljeno naučnim dokazima.	Takve narative doprinose stigmatizaciji transrodnih osoba i potkopavaju javnozdravstvene inicijative usmerene ka inkluziji i jednakosti.
Vesti	Izjava svedoka	Sarajevo: Održana parada sodomita u organizaciji američkog ambasadora. Ovaj članak koristi pogrdni izraz 'parada sodomita' za LGBT+ događaj, što predstavlja govor mržnje.	Korišćen je jezik koji doprinosi stigmatizaciji i marginalizaciji LGBT+ zajednice, šireći predrasude i netoleranciju.
Vesti	Izjava svedoka	Kako je gej parada postala trans parada? SZO je preporučila da svi vrtiči u svetu ohrabruju decu na masturbaciju! (VIDEO). Tekst razmatra tvrdnje Saše Borojevića u vezi sa preporukama SZO za obrazovanje u ranom detinjstvu. Ovaj tekst predstavlja homo_transfobični govor mržnje jer pogrešno prikazuje smernice SZO i sugerise da LGBT+ grupe promovišu neprikladno ponašanje među decom.	Senzacionalističko i obmanjujuće izveštavanje podstiče predrasude i neprijateljstvo prema LGBT+ zajednici, doprinoseći klimi diskriminacije i straha.
Vesti	Izjava svedoka	Šok! Ekstremni LGBT aktivisti upali u Rusiju?! Čečeni zatečeni otkrićem na frontu! Tekst tvrdi da su 'ekstremni LGBT aktivisti' navodno učestvovali u ratu u Ukrajini protiv Rusije. Tekst pokušava da stigmatizuje i demonizuje LGBT+ osobe, implicirajući da su nasilne i opasne.	Jezik širi predrasude i mržnju prema LGBT+ zajednici, stvarajući atmosferu straha i netolerancije.

Vesti	Izjava svedoka	Vesna Veizović: Politička instrumentalizacija LGBT prava. Autorka tvrdi da se LGBT+ prava koriste kao politički alat, implicirajući da su ta prava prenamaglašena ili manipulirana radi političke koristi, a ne kao legitimna ljudska prava.	Ovakvo uokvirivanje doprinosi homofobičnom govoru mržnje jer prava LGBT+ osoba prikazuje kao puku političku agendu, a ne kao legitimnu borbu za ljudska prava.
Vesti	Izjava svedoka	Ruski primer zaštite porodičnih vrednosti u Gruziji: Konačno usvojen novi zakon kojim se zabranjuje LGBT propaganda, istopolni brakovi i rodna tranzicija. Ovaj tekst promoviše homofobične ideje podržavanjem zakonskih mera koje institucionalizuju diskriminaciju prema LGBT+ osobama. Članak prikazuje ove zabrane kao pozitivne mere zaštite 'porodičnih vrednosti', čime stigmatizuje LGBT+ identitete kao štetne ili nelegitimne.	Takvo uokvirivanje legitimizuje društvenu isključenost, govor mržnje i nasilje usmereno protiv kvir osoba.
Vesti	Izjava svedoka	Bitka za Rumuniju: LGBT lobi protiv konzervativnih vrednosti pred izbore. Ovaj članak koristi termin 'LGBT lobi' na način koji sugeriše koordinisani pokušaj podriivanja tradicionalnih vrednosti, prikazujući LGBT+ aktivizam kao pretnju društvenim normama.	Jezik perpetuira štetne stereotipe i podstiče netoleranciju i diskriminaciju prema LGBT+ zajednici.
Vesti	Izjava svedoka	Tako to rade normalne zemlje: Sedam osoba kažnjeno u Rusiji zbog LGBT propagande. Ovaj članak koristi termin 'LGBT propaganda' da opiše kažnjavanje osoba u Rusiji, što je pravni termin kojim se opravdava gušenje LGBT+ izražavanja.	Jezik perpetuira štetne stereotipe i podstiče netoleranciju i diskriminaciju prema LGBT+ zajednici.
Vesti	Izjava svedoka	Dramatične scene u noćnim klubovima u Moskvi! Policija sprovodi masovna hapšenja zbog LGBTQ+ propagande! Vest o masovnim racijama koje policija sprovodi u noćnim klubovima optuženim za širenje 'LGBTQ+ propagande' ispunjena je mrziteljskim i homofobičnim izjavama.	Homofobičan jezik i štetno širenje predrasuda i mržnje.

Vesti	Izjava svedoka	(VIDEO) Skandal u Los Anđelesu! Novac vatrogasaca potrošen na LGBT programe i okultizam: Evo kako sada moraju da gase požare!Tabloidni tekst je optužio Vatrogasnu službu Los Anđelesa da daje prioritet LGBT programima umesto pripremi za gašenje požara. Tekst prikazuje LGBT+ rukovodstvo i napore da se uvede raznolikost kao nemarne. Ove optužbe uključuju homofobični govor mržnje, nepravedno targetiranje načelnika vatrogasne službe i predstavljanje inkluzivnih inicijativa kao štetnih distrakcija tokom vanredne situacije.	Korišćen je homofobični jezik i štetno širenje predrasuda i mržnje.
-------	----------------	---	--

14 STUDIJA SLUČAJA: ANDREJ OBRADOVIĆ

Četrnaestog februara 2024. godine policijski službenici Policijske stanice Novi Beograd upali su u stan gej momka Andreja Obradovića i njegove cimerke na Karaburmi u Beogradu. Formalni povod za pretres stana bila je informacija da se u njihovom stanu nalaze opojne droge. Od početka pretresa stana, policijski službenici su prekršili niz odredbi Zakonika o krivičnom postupku koji se tiču pretresa - upali su nasilno u stan, razvalili ulazna vrata zgrade i stana, nisu pokazali nalog za pretres stana, Andrejevu cimerku je pretresao muškarac, nisu im dozvolili prisustvo advokata ili trećeg lica. Kada su policijski službenici ušli u jednu od soba u stanu i videli obeležja LGBT+ zajednice (zastavu duginih boja), počelo je brutalno nasilje nad Andrejem i njegovom cimerkom zbog njihove seksualne orijentacije. Policijski službenici Dubravko Despotović, Strahinja Vuković i drugi, tukli su, psihički i seksualno maltretirali Andreja Obradovića i njegovu cimerku. Nakon ovog nasilja, odveli su ih u policijsku stanicu gde su ih ispitivali i tukli, Andreja i zadržali do sledećeg dana. Trpeli su homofobične i mizogine uvrede sve vreme.

Andrejeva drugarica se nekoliko dana nakon ovog nasilja javila Udruženju "Da se zna!" za pomoć. Aktivisti i saradnici za pravnu i psihološku podršku odmah su kontaktirali Andreja i ponudili stručnu pomoć. Andrej je krenuo na psihoterapije, a slučaj su preuzeli advokati Udruženja "Da se zna!". Majke Andreja i njegove cimerke već su bile podnele pritužbe Sektoru unutrašnje kontrole MUP-a na nezakonito postupanje policijskih službenika. Pravni tim Udruženja "Da se zna!" podneo je krivičnu prijavu protiv Dubravka Despotovića, Strahinje Vukovića i drugih policijskih službenika koji su učestvovali u nasilju. Sve pravne aktivnosti pratila je i velika medijska vidljivost ovog slučaja, konferencija za medije Udruženja "Da se zna!" i pojavljivanje Andreja i njegove majke u medijima. Sektor unutrašnje kontrole MUP-a odbacio je pritužbu kao neosnovanu, budući da su policijski službenici negirali da su postupali nezakonito. Zbog toga je Udruženje "Da se zna!" organizovalo protest na Trgu republike.

Nakon toga, sve do aprila kada je štrajkovao glađu pet dana, tužilaštvo nije pozvalo Andreja da da izjavu povodom slučaja. Saslušani su svi sem njega. Nakon što ga je pozvala tužiteljka, slučaj se dalje prolongirao do septembra, kada je Prvo osnovno javno tužilaštvo donelo rešenje o odbacivanju krivične prijave. Advokati Udruženja "Da se zna!" podneli su prigovor i tražili da tužilaštvo ponovo razmotri slučaj. Krivična prijava je odbačena zbog nedostataka materijalnih dokaza da se nasilje nad Andrejem i njegovom cimerkom zaista dogodilo. Advokati su u prigovoru na rešenje o odbacivanju krivične prijave naveli da je tužiteljka morala da uzme u obzir sve okolnosti slučaja, veštačenje povreda, izjave oštećenih i da je napravila propuste u svom radu. Na kraju, u decembru 2024. i prigovor na rešenje o odbacivanju krivične prijave je odbačen, čime je pretkrivični postupak završen. Zaštitnik građana je takođe krajem godine okončao svoj postupak ispitivanja nezakonitosti rada policije u ovom slučaju i izneo mišljenje da nema elemenata krivičnog dela, ali utvrdio i propuste u radu policije.

Slučaj policijskog nasilja nad Andrejem Obradovićem pokazao je niz propusta u radu policije i tužilaštva, te ovaj slučaj treba da bude uzbuna da mnoge stvari moraju da se promene:

- Obaveza policije da snima pretrese: Za sada postoji preporuka, ali ne i obaveza da policija snima pretrese i intervencije. Kada bi postojala obaveza, lakše bi se utvrdilo u krivičnom postupku da li je tokom pretresa policije bilo prekoračenja ovlašćenja.
- Nalog za pretres i advokat: Policija ima obavezu da pokaže nalog za pretres i omogući prisustvo advokata licu prema kojem se postupa, ali u praksi se često dešava da se nalog pokaže tokom pretresa, na kraju ili da se uopšte ne pokaže. Slično, policija vrlo često ne sačeka dolazak advokata, već odmah i neretko nasilno postupa prema licima i stvarima.
- Selektivno korišćenje dokaza: Tužilaštvo u slučaju Andreja Obradovića nije uzelo u obzir psihijatrijske nalaze u kojem je navedeno koje psihicke posledice je imao nakon policijskog nasilja što bi bio važan dokaz o nasilju. Takođe, utvrđivanje povreda nije učinjeno odmah, već tek naredni dan i to na inicijativu Andreja i njegove cimerke.
- pretres Andrejeve cimerke: učinjen od strane policijskog službenika muškarca, što je u suprotnosti sa zakonom. Pretres je trebalo da izvrši policijska službenica.

- Uzimanje iskaza policajaca kao apsolutnu istinu: Tužilaštvo gotovo uvek iskaze policijskih službenika uzima kao apsolutnu istinu bez preispitivanja. U slučaju Andreja Obradovića, tužilaštvo nije saslušavalo policijske službenike, već se samo oslonilo na njihove iskaze pred svojim kolegama u Sektoru unutrašnje kontrole MUP-a koji je odbacio pritužbu za policijsko nasilje.
- Propust da se veštače telefoni policajaca: Oštećeni su naveli da su videli i čuli kako ih policajci fotografišu i te fotografije razmenjuju između sebe, te bi bilo logično da tužilaštvo naredi veštačenje telefona policajaca kako bi se videlo u kom stanju se oštećeni nalaze na tim fotografijama, što tužilaštvo nije učinilo.

15 INDEKS TABELA I

GRAFIKONA

Tabela 1. Uporedni prikaz protivpravnog postupanja u procentima za period 2017-2024 godine	
Tabela 2. Uporedni prikaz protivpravnog postupanja u apsolutnim brojevima za period 2018-2024 godine	
Tabela 3. Prikaz incidenata prema izvoru informacija u 2024. godini	
Tabela 4. Uporedni prikaz incidenata prema izvoru informacija za period 2017-2024. godine	
Tabela 5. Prikaz incidenata prema opštini i oblasti u 2024. godini	
Tabela 6. Uporedni prikaz incidenata prema tipu lokacije za period 2017-2024 godine	
Tabela 7. Uporedni prikaz incidenata prema mestu za period 2018-2024 godine	
Tabela 8. Uporedni prikaz udela fizički nasilnih incidenata u ukupnom broju incidenata za period 2017-2024 godine	
Tabela 9. Prikaz incidenata prema tipu povrede u 2024. godini	
Tabela 10: Prikaz incidenata prema pretrpljenim posledicama u 2024. godini	
Tabela 11. Prikaz incidenata prema odnosu počinitelja_ki i prebroditelja_ki u 2024. godini	
Tabela 12. Uporedni prikaz incidenata prema odnosu počinitelja_ki i prebroditelja_ki za period 2022-2024 godine	
Tabela 13. Prikaz incidenata prema ličnom svojstvu prema kome je pokazana predrasuda za 2024. godinu	
Tabela 14. Uporedni prikaz incidenata prema pokazatelju predrasude za period 2022-2024 godine	
Tabela 15. Uporedni prikaz prijave incidenata za 2019 - 2024 godine	
Tabela 16. Prikaz incidenata prema instituciji/organizaciji kojoj su prijavljeni u 2024. godini	
Tabela 17. Prikaz incidenata prema statusu predmeta u 2024. godini	
Tabela 18. Prikaz razloga za neprijavljivanje u 2024. godini	

Grafikon 1. Uporedni prikaz protivpravnog postupanja u procentima za period 2017-2024 godine	
Grafikon 2. Prikaz incidenata prema izvoru informacija u 2024. godini	
Grafikon 3. Prikaz incidenata prema oblasti u 2024. godini	
Grafikon 4. Prikaz incidenata prema mestu u 2024. godini	
Grafikon 5. Uporedni prikaz udela fizički nasilnih incidenata u ukupnom broju incidenata za period 2017-2024 godine	
Grafikon 6. Prikaz zločina iz mržnje prema tipu povrede u 2024. godini	
Grafikon 7. Prikaz incidenata prema odnosu počinitelja_ki i prebroditelja_ki u 2024. godini	
Grafikon 8. Prikaz incidenata prema ličnom svojstvu prema kome je pokazana predrasuda u 2024. godini	
Grafikon 9. Prikaz incidenata prema pokazatelju predrasude u 2024. godini	
Grafikon 10. Prikaz prijave incidenata u 2024. godini	
Grafikon 11. Prikaz incidenata prema instituciji/organizaciji kojoj su prijavljeni u 2024. godini	

16 REFERENCE

LITERATURA

Giannasi, P. (2014) "Policing and Hate Crime." U: N. Hall, A. Corb, P. Giannasi, and J. Grieve (ed.) The Routledge International Handbook on Hate Crime. London: Routledge.

Godzisz, P. and Viggiani G. (2018). Running through Hurdles: Obstacles in the Access to Justice for Victims of Anti-LGBTI Hate Crimes. Warsaw: Lambda Warsaw Association.

Kovačević, M. (2019). Podaci, a ne zvona i praporci 2, Beograd: Udruženje Da se zna!

Planojević, N., Lazić, B. (2024). Transforbija i homofobija u Srbiji 2023. Beograd: Udruženje Da se zna!

ODIHR (2009). Preventing and Responding to Hate Crimes: A Resource Guide for NGOs in the OSCE Region. Warsaw: ODIHR.

ODIHR (2020). Understanding the Needs of Hate Crime Victims. Warsaw: OSCE.

Pawlak, P. (2022). Identifying and Understanding Barriers to Access to Justice for LGBTI People in Serbia. World Bank.

Perry, B. (2001). In the Name of Hate: Understanding Hate Crimes. New York: Routledge.

Pezzella, F. S., Fetzer, M. D. and Keller, T. (2019). The Dark Figure of Hate Crime Underreporting, American Behavioral Scientist, 00(0).

FRA (2020). A long way to go for LGBTI equality. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

FRA (2024). LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Herek, G. M., Cogan, J. C., and Gillis, J. R. (2002). Victim Experiences in Hate Crimes Based on Sexual Orientation. *Journal of Social Issues*, 58(2).

Herek, G. M., Gillis, J. R., and Cogan, J. C. (1999). Psychological Sequelae of Hate-Crime Victimization among Lesbian, Gay, and Bisexual Adults, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 67 (6).

Moran, L. J. (2015) "LGBT Hate Crime." U: N. Hall, A. Corb, P. Giannasi, and J. Grieve (ed.) *The Routledge International Handbook on Hate Crime*. New York: Routledge

PRAVNI INSTRUMENTI

Balazs v. Hungary, application no. 15529/12, judgment of 14/03/2016.

Zakon o zabrani diskriminacije, Službeni glasnik RS, br. 22/2009.

Krivični zakonik, Službeni glasnik RS, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 i 35/2019.

Škorjanec v. Croatia, application no. 25536/14, judgment of 28/06/2017.

IZVORI SA INTERNETA

Da se zna! (2024) „Pokušaj zastrašivanja aktivista_kinja Udruženja Da se zna!“, dostupno na: https://dasezna.lgbt/pokusaj-zastrasivanja-aktivista_kinja-udruzenja-da-se-zna/

N1 (2024) „Organizacija Da se zna!: Policija upala u stan dve LGBT osobe, tortura trajala više sati“, dostupno na: <https://n1info.rs/vesti/organizacija-da-se-zna-policija-upala-u-stan-dve-lgbt-osobe-tortura-trajala-celu-noc/>

Radio Slobodna Evropa (2024) „U Beogradu protest protiv policijske brutalnosti nad LGBT+ osobama“, dostupno na: <https://www.slobodnaevropa.org/a/beograd-protest-policijske-brutalnosti-lgbt/32850457.html>

Reuters (2023). "Three percent in England and Wales identify as lesbian, gay or bisexual - census" Dostupno na: <https://rb.gy/xxgty>

Vreme (2024) „Zatvara se Prajd info centar: „Održivost više nije bila moguća“, dostupno na: <https://vreme.com/drustvo/zatvara-se-prajd-info-centar-odrzivost-vise-nije-bila-moguca/>

